

ELOFIZETÉS.

HELYBEN ÉS VIDÉKEN
Egy évre ... 36 kor.
Fél évre ... 18 kor.
Egy negyed évre 9 kor.
Egy hóra ... 3 kor.

Nyilttéri közlemények
megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1917.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Vasárnap, augusztus 5.

Purgly László főispán székfoglalója.

Elismerés a Tisza kormánynak. — A főispán tetszéssel fogadott programja. — Goldis László az amnesztia dicsőítője. — Gaál Jenő a magyar nemzeti államról.

A régi vármegyei installációk minden külső pompáját és fényét nélkülöző, de azért méltóságteljes ünneplésséget kezetében iktatta be ma Aradvármegye törvényhatósági bizottsága Purgly László főispánt. Az ünnepi aktuson a törvényhatósági bizottság igen számos tagja, továbbá Arad város és az aradi állami intézmények küldöttsége jelent meg, hogy szemtanuja legyen egy munkás életű, puritán egyéniségű, dolgozni szerető és dolgozni akaró férfinak Aradvármegye kormányzói székébe való beiktatásán. Purgly László installációs beszédében olyannak mutatkozott, amilyennek hittük: talve van főispáni megnyilatkozó szónoklata az ember-szeretet minden törökvesével, a haladni vágyás és a népért való igaz rajongás hamisítatlan jeleivel. Igéri a háboru okozta rettenetes szenvedések becsületos és gyors kézzel való gyógyítását, továbbá a sokat nélkülöző polgárság terheinek és fájdalmainak enyhítését. Főispáni beszéd rég nem aratott olyan osztatlan sikert, főispáni székéből jövő ígéretet rég nem fogadtak olyan őszinte megértéssel és szeretettel, mint ennek az eddig alig szerepelt, de szűk körben annál többet dolgozott férfinak igaz megnyilatkozását.

Schill József vármegyei főjegyző a törvényhatósági bizottság nevében mondott lendületes üdvözlő beszédet, kijelentve, hogy a törvényhatósági bizottság megértéssel fogja támogatni az új irányzatot, de elvárja, hogy a magyar nemzet évezredes érdekei nem kerülnek feláldozásra. A főispáni installáció nem nélkülözte ez alkalommal a politikai izgalmakat sem. Goldis László a román nemzetiségi párt nevében tartott román nyelvű üdvözlő beszédet, amelynek csak utolsó két mondatát tartotta érdemesnek magyarul elmondani. Goldis most sem tagadta meg önmagát: ferdített és hátrafelé vagdalkozott, támadta az előbbeni kormányt, pedig épen annak határtalan türelme tette lehetővé, hogy ő és tulzó társai minden bántalom nélkül járhatnak közöttünk. Homályos, de érthető célzást tett az uralkodónak a csehek számára adott amnesztia-rem-

deletére, amelyért dicsőhimnusz zengett Ausztria császáranak. A törvényhatósági-bizottság tagjai élénk türelmetlenséggel és püsszegéssel kísérték Goldis merész fejtegetéseit és sokan elhagyták a termet. Annál nagyobb helyesléssel és tüntető megértéssel fogadták Gaál Jenő főrendnek, Aradvármegye törvényhatósági bizottsági tagjának üdvözlő beszédét, amelyben arra figyelmeztette a főispánt, hogy ne kövesse a nemzetközi, a magyar nemzet egységét és haladását veszélyeztető irányzatot, hanem dolgozzék az ezer éves nemzet megszilárdítása érdekében. Gaál Jenő a választói jog nagymérvű, a nemzetiségeket és az alkotmányos jogok gyakorlására még meg nem érett tömegek szóhoz jutató kiterjesztése ellen foglalt állást és ezt tüntető helyesléssel honorálta Aradvármegye törvényhatósági bizottságának nagy többsége, amely most is hű maradt Tisza István eszmeihez.

A beiktató ünnepélyről szóló részletes tudósításunk a következőleg szól:

(A közgyűlési terem.)

A közgyűlési teremben már nyolc óra után gyülekeztek a megye bizottsági tagok. A községi és körjegyzők, a képviselőtestületi tagok nagy csoportokban érkeztek a mind jobban népesedő megyeházára. A megye főszolgabírái és szolgabírái ugyszólván teljes számban megjelentek. A karzat kilenc órára szintén zsúfolásig megtelt előkelő közönséggel, melynek soraiban ott voltak: Özvegybáró Urban Ivánné, báró Urban Péterné, gróf Károlyi Gyuláné, Purgly Lászlóné, Blaskovits Erneszné, Blaskovits Márta, Haász Erzsébet és még többen. Lent a padok között az ünneplő fekete ruhába öltözött urak kisebb csoportokba verődve tárgyaltak és izgatottan várták az installáció kezdetét. Ott álltek megszokott, régi helyükön egy csoportban: Kintzig János, Urban Péter báró, Károlyi Gyula gróf, Bánhidv Antal báró, Biró Albert, Purgly Emil, Csernovits Diodor, Breda Viktor gróf, Vásárhelyi József, Vásárhelyi Dezső, Olajos József esperes és Heinrich Sándor. Arad város törvényhatóságának küldöttsége Varjassy Lajos polgármester vezetésével jelent meg. A küldöttség tagjai voltak: Neuman Adolf báró, Embey Iván, Lőcs Rezső, Domány József, Zuber Andor és Gutzjahr Mihály.

(Barabás Béla levele.)

Barabás Béla főispán a fővárosba utazott

és személyesen nem jelenhetett meg a beiktatáson és ezért a következő levelet írta Purgly Lászlóhoz:

Kedves uram ösém és barátom! Halaszt-hatatlan fővárosi hivatalos teendőim miatt nagy sajnálatomra beiktatásodon részt nem vehetek, de lélekben ott vagyok veled és melletted. Öreg kuruc szívem igaz érzésével üdvözöllek, mint a testvér törvényhatóságnak Aradvármegyének főispánját. Megyénk és városunk csaknem minden gazdasági, kulturális és társadalmi tekintetben egymásra vannak utalva és így mint jó testvéreknek össze kell fogunk. Törvényhatóságunk anyagi és erkölcsi érdekeinek megvédése és előmozdítása oéljából gyakran együtt kell működünk azért is, hogy az általunk kormányzott lakosságot is ugyanazon hazafias érzés uralja, amely a mi cselekedeteinket irányítja. Ezen közös oél elősegítésére baráti szeretettel nyujtom jobbomat. Arad, 1917. augusztus hó 2-án. Készséges híved: Barabás Béla, Arad sz. kir. város főispánja.

Pont kilenc órakor megjelentek a referensek a teremben, elfoglalták az emelvényen lévő helyeiket és megszólalt az elnöki esengő.

(Baross Ferenc emléke.)

Dálnoki-Nagy Lajos megnyitotta a közgyűlést s a következőket mondotta:

— Elsősorban kegyeletos megemlékezésnek kell eleget tennem, amikor a legmélyebb megilletődéssel és fájdalmas részvétellel emlékezem meg Baross Ferenc, Aradvármegye főispánjának váratlan elhunytáról. Egész életét Aradvármegye közigazgatásának szolgálatában töltötte el s harminc éves érdemes köztisztviselői működése után Aradvármegye főispáni székébe ültette a király bizalma. Hosszu, érdemekben gazdag közéleti működése alatt mindig hű maradt elveikhez. Örizzük meg emlékét hálával, tisztelettel és kegyelettel. Ezen osztatlan érzelmek kapcsán az állandó választmány javaslatához képeát kérem: mondja ki Aradvármegye törvényhatósági bizottsága, hogy Baross Ferenc dr., Aradvármegye főispánja elhunytá felett érzett fájdalmát és részvétét jegyzőkönyvbe foglalja, arról átiratban értesíti a gyászoló családot és a vármegye szolgálatában kifejtett érdemeiért hálánk jeléül megfestetjük és a közgyűlési teremben helyezzük el.

A törvényhatósági-bizottság az indítványt egyhanguan elfogadta és ezután a kormányváltásról szóló jelentések megtétele következett.

(Köszönet Tisza Istvánnak.)

Schill József dr. vármegyei főjegyző referálta a lelépett Tisza-kor-

mány tagjainak bucsuleiratát és az állandó választmány nevében indítványozta, hogy Tisza István grófnak és kormánya tagjainak, a leirat tudomásulvétele mellett *mondjon a törvényhatóság köszönetet a háboru alatt, a legsúlyosabb viszonyok között kifejtett működéséért.* A közgyűlés az indítványt helyesléssel elfogadta.

Bejelentette ezzel kapcsolatban a főjegyző, hogy Esterházy Móric gróf miniszterelnök a törvényhatósághoz leiratot intézett a kormány kinevezéséről. Az állandó választmány javasolja, hogy mondja ki a törvényhatóság a leirat tudomásulvétele mellett, hogy a miniszterelnököt és a kormány tagjait hivatalba lépésük alkalmából üdvözlí és kijelenti, hogy a kormányt hazafias működésébe törvényes hatásköréhez képest támogatni kötelességének ismeri.

Purgly László főispán.

Ezután néma esendben jelentette be Dálnoky-Nagy Lajos alispán, hogy a tárgysorozat negyedik pontja, az új főispán beiktatása következik.

— A beiktatás külső ünnepi fénye — mondotta az alispán — most természetesen elmarad. De pótolja ezt a tiszteletnek és bizalomnak, minden külső dísznél fényesebben, bennünket átható érzése. — Aradvármegye részéről köszönetet mond a város küldöttségének, hogy a beiktatáson megjelentek és felkéri Schill József dr. főjegyzőt, a főispáni kinevezésről szóló okirat felolvasására. A főjegyző lelkes éljenzés közben olvasta fel az új főispán kinevezését s utána az alispán javaslatára a főispán meghívására Heinrich Sándor vezetésével Bánhidy Antal báró, Olajos József esperes, Csorogariu Román és Melrovitz Adolf dr. mentek el. A küldöttség visszatéréséig az alispán a közgyűlést felfüggesztette.

Zugó taps és hatalmas éljenzés közben lépett a terembe Purgly László.

Fekete Ferenc József kabátban férfias gyors léptekkel sietett a törvényhatósági tagok sorfala közt Purgly László a referensek emelvénye felé.

A törvényhatósági bizottság tagjai helyükön állva fogadták az új főispánt, akit Dálnoky-Nagy Lajos következő szavakkal üdvözölt:

— A tisztelet és ragaszkodás kitörő megnyilvánulása között néz szét méltóságod e teremben, ahol eddig a törvényhatósági bizottság tagjaként fejtett ki hasznos közéleti tevékenységet, amelyet a jövőben főispáni működése váltja fel. Amidőn a törvényhatóság részéről mélyen átértézt igaz bensőséggel a legmelegebben van szerencsém üdvözölni, a közgyűlést folytatólagosan megnyitva le kérem méltóságodat, hogy a hivatali esküt letenni és a főispáni széket elfoglalni kegyeskedjék.

(Az eskü.)

Az eskütételt néma esendben hallgatták, helyükön állva a bizottság tagjai. Schill József főjegyző olvasta az eskümondatot, melyet az új főispán elfogulatlan kemény hangon, jobb kezét szívére téve, ismételt. Mikor elhangzott az utolsó mondat az „isten engem úgy segíyen”, percenkig tomboló taps, zugó éljenzés következett.

A törvényhatósági bizottság tagjai ezután elfoglalták helyeiket és Purgly László elmondta programbeszédét, melyet a megyei bizottsági tagok feszült érdeklődéssel figyeltek végig. A programbeszéd így hangzott:

„Kerülök minden politikát.” (Programot ad a főispán.)

Tekintetes törvényhatósági bizottság! Váratlanul, hogy úgy mondjam óhajtásom ellenére ért ez a magas kitüntetés, mely öfelsége koronás királyunk kinevezése és a m. kir. kormány bizalma folytán Aradvármegye főispáni székebe emel.

— Nem a munka, nem a felelősség elől húzódtam, de mérlegeltem a nehéz, súlyos idők szülte nagy feladatokat és szerény erőimet; mérlegeltem a nehézségeket, melyekkel ezen előttem teljesen új munkakörben megküzdennem kell, főleg egy oly gazdag közigazgatási ösmeretek és tapasztalatokkal rendelkező kiváló férfi nyomdokába lépve, mint aminő boldogult elődöm, vármegyénk áldott emlékű főispánja dr. Baross Ferenc volt. De éppen az ő meggyőződéssel hazafiságtól ihlett szavai e helyről nyugtatták meg kékedő lelkiösmeretemet, hogy nincs a kötelességteljesítésben háborúnak helye ma, amikor mindenkinek, minden válogatás nélkül ott kell helyállania, ahová őt a viszonyok és körülmények hívják és állítják.

Tekintetes törvényhatósági bizottság! A mindent felforgató hosszú véres világháboru teljesen abnormális állapotai között, főispáni működéseim irányelveinek körvonalozása alkalmaival szinte

lehetetlen a főispáni normális székhely- lakók rendjét és sablonját követnem.

Hiszen a világörénelem legizgalmasabb korszakát éljük s ha annak befejező eseményeinél tartunk is, ha teljes bizalommal tekinthetünk is a jövőbe, a végjelmenyeket még fátyol fűdi.

— Az inézkedések és teendők hosszú sorozatának mindenekelőtt, a dicsőséggel vívott harcok sikeres folytatására, a harctereken szerzett kétségtelen nagy, előnyeink megtartására kell irányulniok; és így, vármegyei tevékenységünk, valamint közigazgatásunk is elsősorban a háboru akut szükségletének kielégítésével, a háboru okozta súlyos bajok és nehézségek leküzdésével kell foglalkozzék.

— Amermyi sebtől vészik e hon, annyi rom és ür tátong felénk, annyi a segítségre szoruló beteg és nélkülöző, hogy mindenekelőtt a sebek gyógyításán, a romok eltakarításán és helyreállításán a betegek és nélkülözők felsegítésén kell lankadatlan kitartással tovább munkálkodnunk.

— Tisztelt Uraim! Azon elvek és irányok közül, melyek az új kormány működésének alapját és célját képezik s amelyek önök előtt a miniszterelnök programjából különben is ösmeretekes csupán a vármegyei tevékenységet igénylőkre óhajtók egészen röviden utalni.

— A háborus viszonyok következtében gazdasági életünk terén, parancsolólag lép fel annak szükségessége, hogy

forozzák a termelő munkát

már a háboru tartama alatt is még inkább annak befejeztével minden erőnkkel a lehetőségig mert ennek az ország pénzügyi egyensúlya csak így lesz fenntartható. Főispáni feynkedésem legfontosabb feladatának fogom tehát tekinteni, hogy e téren minden rendelkezésemre álló mód és eszközzel, minden nyújtható segítséggel, a legintenzívebb személyes közreműködéssel is a gazdaközönség, az ipar és kereskedelem feltétlen rendelkezésére és segítségére álljak.

— De szerény nézetem szerint a jól vezetett közigazgatásnak is, többi fontos teendői mellett a közel jövőben ez kell képezze egyik legjelentősebb működési körét. Azt hiszem továbbá és ösmerve gazdasági társadalmi intéz-

ményeink helyes érzékét és a vezetőségükben élő ügybuzgóságot, nem is csalódom, amikor hathatós támogatásukra számítok e téren; de fel is kérem már ez alkalommal főleg az Aradvármegyei gazdasági egyesületet, valamint az aradi ipar és kereskedelmi kamarát, hogy e nagyfontosságú munkából saját jelentős részüket kivegyék.

— Nagy horderejű

a kormány demokratikus birtokpolitikája is

mely csak fokozatosan és elővigyázattal végrehajtva is, hivatva lesz némleg kárpótolni a háza védőit, kiállott rettenetes szenvedéseikért; hivatva lesz csökkenteni a kivándorlás súlyos veszteségeit és miután e kényes természetű, a helyi viszonyok teljes ösmeretét feltételező akciót, decentralizáltan aktruisztikus alapon alakuló intézményekkel vélem a legmegfelelőbben megoldhatónak, vármegyénk területén előszereettel óhajtók ez akcióban részt venni.

— A közéletmezés zavartalanságát, a termelésfoglalás és elhelyezés igazságos és lehetőleg zaklatástól ment végrehajtását a leghatékonyabb ellenőrzés mellett óhajtóm és igyekszem vármegyénk területén biztosítani.

Szívüöl jövő szerelet és odaadással óhajtók foglalkozni a közzszolgálati alkalmazottak, tisztviselők és tanítók ügyeivel, teljes tudatában annak, hogy

a háboru sulya ezen fix fizetéses társadalmi osztályokra néhezodott a legjobban.)

— A népnevelésnek az eddiginél gyorsabb ítemben való terjesztése, az oktatásnak gyakorlatiasabb, főleg gazdasági irányu fejlesztésében segédkezet nyujtani, a jogosan várható céltudatos kormányintézkedéseknek, mindenkör elmulaszthatatlan kötelességemnek fogom tartani.

— Hosszu sora a szociális intézkedés és intézményeknek, a fontos közegészségügy, a hadiárvák és rokkantak felsegélyezése, az anya és gyermek védelem és a többi hasznos emberbaráti és népiéleti intézmény, ma kétszeres tevékenységet, gondozást és támogatást igényel, habár szent meggyőződéseim, hogy a magyar társadalomnak a háboru folyamán tanusított páratlan áldozatkészsége s az a valóban gyakran emberfeletti humanitárius tevékenység, melyben versengve honleányaink lelesebbiei tündököltek, a béke olajágával még nemesebb lángra gyul.

— Csupán e pár legintenzívebb és legrovidebben körvonalozott működési irányelvekből, a megoldandó feladatoknak már is olyan tömege és sulya néz felém, hogy a megoldás mikéntjén szinte kétkednem kellene, ha nem érezném és tudnám egyrészt, hogy egy olyan törvényhatóság élére vezérelt a sors, melynek vezető férfianál közügyekért való kékesedés, a közügyekben való önzetlen és lankadatlan tevékenység tradícióvá vált s az ő nemes példadásukból e szellem hatja át az egész vármegye közönségét; ha nem lennék másrészt meggyőződve arról, hogy vármegyei közigazgatásunkban,

egy bölcs, tapasztalt és kötelességtudó vezetés alatt álló tisztikar és jegyzői státussal találkozom,

mely becsületes nagy munkában megédzve, éppen e hosszú háboru folyamán adta fényes tanubizonyságát annak, hogy a legnehezebb viszonyok közepette is feladata magasztán áll.

— Ezt a vármegyei közigazgatást, amelyre a közel jövőben még oly sok nehéz munka,

oly sok fontos feladat megoklása vár, tovább ébren tartani, irányítani, igazságos szigorral ellenőrizni, de egyszersmind fejleszteni és bajában szerető gondoskodással támogatni mindig kedves kötelességem leendő.

(Elvem: hogy a jó közigazgatást minden ténykedésében, a megértés, az emberszeretet, az igazságosság és pártatlanságnak kell áthatnia.)

— A népet csak azok nevelhetik és vezethetik, akik megosztják a nép gondjait, az élet küzdelmeiben s nem a rideg tekintély alapján követelnek vezető szerepet, de együtt működve a nép fiaival, azzal együtt is éreznek és hasznos beavatkozásaikkal szerzik meg és biztosítják a vezető jogot és hatalmat maguknak.

Ezen elvek és irányok vezetnek működésben és ezen érzelmeik az érintkezésben, e vármegye minden vallású, nyelvű, nemzetiségű polgárával szemben.

minden változás és különbség nélkül, mindaddig, amíg céljaik és törekvéseik az egységes magyar nemzeti állam-észmét nem érintik és csorbítják,

amelynek sértetlensége felett mindig magyar szívvel, rendületlenül éberem és híven őrködni fogok. (Zajos taps és éljenzés.)

Készakarva kerülök minden politikai vonatkozást beszédemben

és legfőbb óhajom lenne, sőt legfőbb törekvésem lesz, hogy a politika e falakon belül, ma amikor anyagi speciális gazdasági gond és baj környékez bennünket, lehetőleg hosszú időre kikaszóbolva lenne; és ne a kicsinyes politikai érdekösszeütközések, de a vármegye minden nyelvű vallású, rendű és rangú lakosságának ezer égető baja, a közjólet és boldogulás előbbrevitele, a sok pusztítás és rombolás után, az alkotás az újjáépítés fontos, nemes nagy munkája, foglalják le a közgyűlési terem vitáit.)

És ha e célok kellegnek szemünk előtt, úgy a kötelesség teljesítés legelőkelőbb követelményeként kell előttünk álljon az új kormány, alakulásának alapja. A választójog reformjának megvalósítása.

Tiszteit uraim! A háború tanúságai előtt szemem hűnyű vaktság, rét hálátlanság, vétkes könnyelműség lenne, amely előbb-utóbb keserűen megbosszulná magát. Fel kell ismernünk, meg kell éreznünk ma a tömegek vágyait és vágyakat mozgató erőt a korszellemet, mely az általános művelődés terjedésével és előrehaladásával feltartóztatatlannal tör utat magának a demokrácia felé.

Ezen világáramlattal nem szembehelyezkedni, de azt helyes mederbe terelni irányítani és vezetni, erkölcsi kötelességünk. És amikor így elismerjük, hogy gondoskodnunk kell a hazát védők százazreinek jólétéről, szenvedéseik enyhítéséről, ugyanakkor el kell ismernünk, hogy e százazreket a kötelességek mellett jogokkal is fel kell ruházni. Mert erkölcsi lehetetlenségnek tartom kizárni azokat a nemzet sorsának intézéséből, akik saját vérüikkel irták nevüket e nemzet történelmének lapjaira.

— Várjuk tehát bizalommal, hogy a kormány ezirányban vállalt fontos kötelességének bölcsen és igazságosan

a magyar nemzeti érdekek szemelbéli tartásával

becsületesen meg is fog felelni.

— Ezekután pedig tekintetes törvényhatósági bizottság, szíves türelmüket nem óhajtom

hosszabban igénybe venni, hiszen ha valamilyenkor, úgy most

nem szavakra, de tettekre van szükség!

A háború negyedik fertőzőes évébe lépünk, negyedik esztendejét kezdjük a pusztításoknak, vérnek és borzalmaknak, de igazságos ügyünk győzelmében gyökerező szent hit és meggyőződéssel dacolunk tovább is, ha kell kitartanunk — a dicsőséges bekéig, mely már nem késhet, soká. E béke kivívásáért, mely biztosítja nemzeti nagyságunkat, tovább küzdenie minden magyarnak a fronton vére hullásával, a front mögött verejtékes, nehéz munkájával.

— Boldog, aki a haza létének, vagy megsemmisülésének ez óriási küzdelmében a sikerből egy porszemnyit magáénak tudhat! Mert büszke önérettel mondhatja élte alkonyán: *Nem hiába éltem, nem hiába dolgoztam.*

— Öröim fogyatékoságának tudatában, de kötelességeim érzetével foglalom el e nagy időkben Arad vármegye főispáni székét és amikor irérem, hogy e kötelességeknek mindenkor legjobb tudásom és tehetségem szerint igyekszem eleget tenni, amikor köszönöm a személyem iránt megnyilvánult jól eső bizalmat, egyben kérem a tekintetes törvényhatósági bizottság minden egyes tagjának jóindulatú hazafias támogatását, munkánk sikeréhez az isten áldását)

Üdvözet a vármegye nevében.

Tomboló tappal, percektig tartó éljenzéssel fogadták a bizottság tagjai a beszédet és utána Schill József főjegyző a vármegye közönsége nevében a következőkben üdvözölte a főispánt:

Méltóságos uram! Történelmi események forgatagában a kormányzat terén bekövetkezett változások a törvényhatóságok beléletét is lényegesen érintették. Ezen változásokkal kapcsolatosan a kormány bizalmán alapuló legfelsőbb királyi kinevezés Méltóságodat helyezte Aradvármegye törvényhatósága élére.

Amidőn méltóságod, kit mint vármegyéünk szülöttét, társadalmunk munkástagiát, jövő reményeink és várakozásaink letéteményesét hűszkén és egészen magunkénak vallunk, a főispáni széket elfoglalja, Aradvármegye közönsége nevében szívből jövő isten hozottal köszöntöm benső örömmel üdvözölöm.

— Méltóságod a háború előhatódott szakában belső átalakulások forrongása idejében súlyos viszonyok között vésztél a vármegye kormányzatát.

— A különböző harctereken meg dúl a véres küzdelem, de

a népek milliói már békére vágyanak

s a közeli békébe helyezett bizakodó reményeinknél csakis igaz ügyünk sikeres befejezésébe vetett szilárd hitünk erősebb. A három éve tartó világielfordulás egyre terjedő hullámcsapásai ma már nemcsak a harctereken, de a mögöttes országban is fokozottan éreztetik hatását. Új eszmearamlatok, melyek hosszabb idő óta kopogtatnak a törvényhozás kapuján, egyre hangosabban követelik bebocsátásukat. A háborúval karöltve járó türes, szenvedés és áldozatok gyorsított ütemben, a rendes folyamatnál jóval előbb érik meg a jogok kiterjesztésének és általánosításának gyümölcseit.

Az eszmék ezen gyors érése míg egyrészt hosszannát vált ki a jogok után vágyakozóknál, másrészt

aggodalommal tölti el azokat, akik las-

su haladással kívánják elérni a célt s akik a gyors megvalósításnál az erőtetett érés veszedelmétől féltik a hazát.

— Méltóságod, midőn a kormány álláspontját magáévá téve a főispáni tisztelet elfogadta a két irány közül ahhoz csatlakozott, a mely a jogkiterjesztésnek nagyobb mértékét már ma alkalmazni kívánja.

— Aradvármegye közönsége hagyományaihoz híven helyesli azt a törekvést, amely a jogok nagyobb mérvű kiterjesztését, az ország közjógi és egyéb intézményeinek demokratizálását tűzte ki célul,

de teszi azt abban a hitben és reményben és ahhoz a feltételhez kötve, hogy a megvalósításnál okvetlenül megadassanak azok a biztosítékok, melyek az ország ezer éves egységes nemzeti jellegét, ily irányú fejlődését továbbra is biztosítják.

— Nemzetek haladásának, népek boldogulásának nemcsak a különböző társadalmi osztályok és néprétegek jogokban részesítése, hanem azzal egyenrangú, sőt annál fontosabb előfeltétele, hogy mindenki átérezze az országra háruló súlyos kötelezettségeket és azokból hazafias munkával, belsőlelesen vegye ki a maga részét. Vezetekre nemcsak a jogkiterjesztés küzdelmeiben, de főleg a kötelesség teljesítés nem oly népszerű, verejtékes munkájában van szükség.

— Amidőn a kormány méltóságodat helyezte Aradvármegye élére szerencsésen választotta meg azt a férfit, aki a munkában nekünk példaképpen előljárjon. Épen azért örömmel fogadjuk méltóságodat, mert ismerjük azt a buzgó hazafias tevékenységet, melyet a vármegye közgazdasági életében, törvényhatóságunk közügyei szolgálatában eddig is kifejtett. Tudjuk, hogy az *önzetlen komoly munka embere*, a komoly munkásságot megbecsülő, igazságszerető férfi. Ilyen vezetőre van most szükségünk most, amikor a nagy alkotások korszakánál is fontosabb nehezebb időket élünk, amikor összes erőnk kifejtésével mindennapi létünket, jövő fennállásunkat kell biztosítanunk.

— Méltóságod hazafias törekvéseit, amelyek vármegyéünk gazdasági állapotának javítására, közművelődésünk fejlesztésére, közjóleti intézményeink és azok között főleg a rokkantak, özvegyek és árvák ügyeinek felkarolására irányulnak, minden erőnkkel támogatni fogjuk. Viszont kérjük, hogy a törvényhatóság ily irányú munkájának eredményességét bölcs irányítással és hathatós befolyással elősegíteni méltóztassék.

— Engedje meg méltóságod, hogy ezzel kapcsolatosan figyelmét közügyeink munkáira is felhívjuk és arra kérjük méltóságodat, hogy vármegyéünk tisztikarát és a közjógi jegyzői kart, mely testületek tagjai minden erejük és munkabírásuk megfeszítésével önfeláldozó hűséggel szolgálják a közérdeket és hazafias önmegtartóztatással viselik a háború folytán reájuk fokozott mértékben nehezülő terheket és nékülözéseket: jóakaratu pártfogásába venni méltóztassék.

Isten áldása kísérje méltóságod és a törvényhatóság közös munkáját és a munka nyomán fakadó közjólet és a lakosság megelégedettsége legyen egykor méltóságod főispánságának legszebb, legmaradandóbb emléke. Isten hozta méltóságodat, Isten tartsa meg nekünk sokáig! Eljen!

(Goldis botrányt okoz.)

Hatalmas tapsvihár után Goldis László állt fel szólásra, hogy a román nemzetiség,

párt nevében üdvözölje a főispánt. Beszédét román nyelven mondta el, ami a törvényhatósági bizottsági tagok többségében hatalmas felháborodást keltett. Amikor megkezdte, beszédét, a teremben általános elkepedés vett erőt. Meglepetésükben legtöbben nem tudtak szóhoz jutni, majd egymás után többen felálltak helyeikről és sietve távoztak a teremből.

— Magyarul. Miért nem beszél magyarul? Tanuljon meg, vagy hallgasson! Mi nem értünk más nyelvet, csak magyart, — kiáltották minden felől. A teremben óriási zaj keletkezett. Az utolsó padosorok között valaki az ugató kutyát utánózta. Oriási kacagás keletkezett és a hatalmas lármában a szónokot nem lehetett beszélni hallani. A főispán usengotett és kérte a bizottság tagjait, hogy hallgassák meg a szónokot. A bizottsági tagok erre egymásfelé fordultak és hangosan kezdtek társalogni. Allandó zajban folytatta Goldis románul beszédét és néha alig lehetett érteni szavait. A beszéd a legkisebb érdeklődés nélkül hangzott el, senki sem figyelt a román szónokra az elnöklő főispánon és referenseken kívül, akik a folytonos közbekiáltások miatt szintén keveset érthettek belőle.

Goldis beszélt arról, hogy milyen nagy áldozatokat hozott a magyar románság a háboru alatt. A román népek — mondotta — ezen ősi tradíció alapuló hazafiságát mit sem változtatott a sajnálatos tény, hogy ürügyül használva Romániának ellenségeinkhez csatlakozását a máskülönbben is erőszakosságokban tobzó előbbi kormány a szomorú multnak szellemében politikailag indokolatlan és történelmileg elvetendő eljárásokkal iparkodott továbbra is gátat vetni a magyarság és románság megértése elé és tisztátlan forrású gyanúsításokat és a háborus szenvedelmek által megmérgezett hangulatokat felhasználva üldözéseivel számos testvéreinkre mérhetlen gyászt és szenvedést hozott. Az új kormány kinevezése e vonatkozásban is reményt hozott szíveikbe annál is inkább, mert ily királyunk drága kis trónörökösünk védszentjének napját felhasználva a monarchia testvér államában örökké tündöklő ujjmutatást adott a valóban Krisztustürelmennek és szeretetnek gyakorlására, mely egyedül képes a népek közül az átkot hozó gyűlölködést kiküszöbölni s az országokat boldogító egyetértésnek alapját megszilárdítani. Hinni szeretjük, hogy az új kormány ez állapotot országunkban is meg fogja teremteni. (?)

— Országunkban — folytatta az új rendnek egyik nélkülözhetetlen feltétele a hamisítatlan általános választójog, a másik, a haza összes népeinek kibékítése az általános választójog által létesítendő kölcsönös szabadság és politikai érvénye sültetés alapján. A román nép az ország jelenlegi kormányában az új rendnek bizományosát akarja látni. A román nép és az országos román nemzetiségi párt, mint e nép politikai képviselője, a legnagyobb odaadással támogat mindenképpen, aki a hamisítatlan általános választójog kiküzdésére vállalkozik s a haza összes népei közötti egyetértésnek létesítésével megteremteni iparkodik az állam konszolidációjának egyedül lehetséges feltételeit. Ehhez a hazafias munkához teljes támogatását nyújtja a jelenlegi kormánynak is. Ha reményeiben ezuttal is csatlakoznia kellene, a román nép tovább is ki fog tartani hazafiságában, dinasztikus hűségében és szenvedésében s folytatni fogja küzdelmeit az alkotmány által megengedett minden eszközzel politikai szabadságáért és érvényesüléséért azon erős meggyőződéssel, hogy ez fog jönni az idők teljes és hazafias küzdelmeinek megjutalmazása a szabadsággal, nem fegyverek és háborúk által, hanem a civilizáció erejéből, amely a

mellette kitartókat felmagasztalja és ellene vétőket elpusztítja, de hinni akarjuk, hogy ezuttal nem lesz részünk a csalódás keserűségében s e reményben, mint az új rend kormányának képviselőjét, férfias tisztelettel üdvözöljük Méltóságodat Aradmegye főispáni székében. A jó Isten sokáig éltesse!

Gyalásat! Takarodjon innen. Hogy mer itt oláhul beszélni. Elég volt, már elhallgathat — kiáltották folytonosan. De Goldis csak ki-tartott rendületlenül és a végén — a nagy zajban észre sem vették, hogy befejezte a mon-dókát és elfoglalta helyét.

A zaj csillapultával aztán

Gaál Jenő főrendiházi tag

emelkedett szólásra és mindvégig nagy figyelemmel és sokszor megújuló zajos tetszéssel fogadott beszédében a következőket mondta:

— Midőn az imént elhangzott szavak hatása alatt felszólalok, hogy mint ennek a testületnek talán legidősebb jelenlevő tagja a főispáni beköszöntőnek a bizottság támogatását szorgalmazó felhívására visszhangot adjak, bátor vagyok mindenekelőtt egy figyelmen kívül nem hagyható körülményre utalni. Általában de e teremben is többé kevésbé jöhíszemű áramlatok jelszavai röpködnek a levegőben. Ezek helyes megítélése okvetlenül megköveteli, hogy indítékaik szerint különbséget tegyünk közöttük. A demokrácia a népszabadság, a kultúra és civilizáció nemcsak reánk nézve barátságos irányzatok nevei, hanem igen sok esetben.

becsempészkedő angol kivittlő áru

is. Nem szabad azok előtt minden további vizsgálatok nélkül egyszerűen fejet hajtani, hanem azokat eredeti és célzatuk szerint kell méltatni. En azt nem vagyok hajlandó elismerni, hogy különböző, nem magyar ajku honpolgárok többet szenvednek nálunk, mint mások, akik az állítólag uralmon levő fajhoz tartoznak. Ezt külföldi, de itt élő ellenségeink is nyomatékosan hangoztatják, hogy miként korábban, úgy most is bennünket meggyöngyítő visszavonást, egyenlenséget szítsanak a haza különböző eredetű polgárai között. Ez az ország mindig az egységes politikai magyarnemzet állama volt, mikor a latin volt az államnyelve, amelynek csak helyébe lépett a magyar. A régi nemesség ép úgy felölelte e poliglott ország minden nemzetiségét, mint ahogy egységes volt a jobbágyság is. Ezen osztályokon belül nem is dalt viszály, mertelőnyeik és hátrányait, örömeit, szenvedéseit nem különbözték el nyelv szerint. A parasztlázadások nem bírtak nemzetiségi jelleggel, a különböző nyelvet használó parasztlázadások egyformán zendültek fel, nem egyszer egymást támogatva is. A magyar nemesség is nemzeti különbség nélkül szabadította fel a parasztságot. De ez nemcsak a multban volt így, hanem jelenleg is egyik fő jellemvonása állásunknak, hogy polgár és polgár között sem a jogok nyújtásában, sem a terhek kiróvásában nem válogat. Nem vagyunk-e egyenlők a törvény előtt? Kit zavarnak meg istentiszteletében, vagy népnevelésében? Nem adunk-e presbitériális, ugynevezett nemzeti autonómiát az episkopális alkatu görög-keleti egyházhoz tartozóknak, olyan egyházi önkormányzatot, amilyenvel azok még a legkiszárolagosabb nemzeti kis és nagy államokban sem bírnak.

Főre kell tennünk most az állítólagos nemzeti szerveződések hangoztatását itt is,

ahol a főispán helyes felhívásának megfelelően fokozott mértékben kell köteleseinket teljesítenünk. Faink vérzenek a különböző harcveronalakon, helyeink egymással versengenek a háboru áldozatait, sebének és mindenféle ta-

jainak enyhítésében, akinek valamije van, az kell, hogy a végsőig megossa mindenét a létért küzdő nagy közösségünkkel, az állammal, amelynek mindig, de különösen ma feltétlenül igénye van életünkre, vagyónkra és teljes munkaerőnkre.

Össze kell fogai mindnyájunknak, mert ennek az államnak épségben fennmaradása és boldogulása nem egy fajnak, de valamennyi- nek életérdeke. Boldogok lehetnek e megyében lakó számos polgártársaink is, hogy itt élhetnek nem kell osztózniok a velük rokon fajnak tisztán nemzeti államaiban levő szomorú sorsában. A legnagyobb elismeréssel adózom a főispán urnak előbb elhangzott programbeszédeért. Abban úgy tünt fel előttem, mint aki helyesea fogja fel magas megbízatását. Ő elsősorban a magyar állam képviselője kíván lenni közöttünk. Igen szép szónoklatának minden részlete erre vall. Ő együtt akar élni és dolgozni a megye lakosságával, segíteni akar és részt akar venni minden bajában. A munkából kivett legnagyobb résznek címén kíván első lenni a megyében és nem csupán a törvény értelmében kívánja magának a vezető szerepet. Az írott törvényvel szemben, ez a természet törvényének parancsolata.

— A főispán azonban egyúttal a mindenkori párt kormányának is exponense. Ebbeli küldetésének kifejtésénél is oly módon nyilatkozott, mely nekem szintén rokonszenves, habár a jelen kormány iránt a legteljesebb, de jóakaratu semlegesség álláspontját foglalom el. Ő bizalmának adott kifejezést, hogy a kormány, melynek bizalma kísérte őt ide, meg fogja találni a harmoniát a nemzeti egységes magyar állam lételemének és fokozatos és zavartalan boldogulásának és a korszellem által követelt választójogi kiterjesztés mértéke között.

Tehát a priusz, a cél, a magyar állam létérdeke, a másik csak megvédésének egyik eszköze szerinte is.

— Magam is úgy gondolom, hogy a célt nem szabad feláldozni az eszközért. Ez a cél pedig oly szent, amelynek mindent alá kell rendelni. Az egységes magyar politikai, nemzeti és osztatlan állam nemcsak a multé, hanem hogy az mennyire szükséges a jövőben is mutatja a most dúló világháboru. Egységes erős magyar állam nélkül nem védhető meg a monarchia, de nem védhető Közép-Európa sem. Azt az isten is egységesnek teremtette, hiszen mint várfalak vesz bennünket körül a Kárpátok bérekoszorúja.

— És hogy az ily magyar állam eszínje valóban újszerű modern igazságos gondolat, mutatja az északamerikai Unió, amely a maga poliglott lakosságával egyetlen államnyelv mellett nem faji, hanem óriási állami egységet alkot. És mégis a szabadság klasszikus földje. Ha a mi államunk igazi szellemét a körülöttünk levő kis nemzeti államok megértik bizonyára jobban jártak volna. Nem állítom, hogy a magyar osztály politikai nemzetet képező részek lelkületének megértésével és nem kell itt kormányozni és viselkedni. Ezt én mindig vallottam és kívántam. De az eziránti érzékkel a most beiktatott főispánunk is bír, akit mint húst a mi husunkból, vért a mi vérünkől és mint olyant, aki méltóságát nem kereste, hanem, amint illő és hasznos dolog annak elváltalására hál istennek megnyertek, én is melegen üdvözölök. A magam részéről mint megye bizottsági tag csekély tudásomat és tapasztalatomat, valamint gromgo munkaerőmet neki szívesen felajánlom, amint teszek bizonyára többi tagtársaim is. Kívánom, hogy valamennyiök buzgó támogatásával az általa kijelölt helyen uton közhasznu fontos irányító munkássága-

nak sok sikerei és nagy eredményei legyenek. Kívánom végül, hogy amily bizalommal és szeretettel fogadjuk őt most, a későbbi korszak ép oly hálaság és elismerések legyenek érdemeivel szemben.

(Gyönyörgés bencéért.)

Csedi Károly dr. ezután indítványozta, hogy a főispánnak a törvényhatósághoz intézett beszédét és a főjegyzőnek üdvözlő beszédét jegyzőkönyvileg örökíttesse meg a közgyűlés.

A közgyűlés egyhangulag elfogadta az indítványt, majd Purgly László főispán ezekkel a szavakkal zárta be installációját,

— Mielőtt a rendkívüli közgyűlést berendeztem mindnyájunk lelkéből fakadó fohással fordulok a mindenható Istenhez, hogy hallgassa meg a népek kérését, terjessze ki felénk áldást hozó kezét és adja meg mielőbb az emberiségnek a rég sóvárgott boldogító békét.

Harci szünet Flandriában.

Berlin, aug. 4. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállásról jelentik:

Nyugati harctér:

Rupprecht bajor trónörökös hadcsoportja:

A flandriai harcvezetés alatt a harc tegnap is szünetelt. Éjszaka a tűz időnként nagyobb hevességre fokozódott. Nagyobb támadások nem következtek be. Az Artoisban, eltekintve az élénkebb tüztevékenységtől, Hulluch és Lens mellett és előtéri csatározásoktól Monchy-tól keletre, nyugalom volt.

A német trónörökös hadcsoportja:

Nincs jelentős esemény.

Albrecht württembergi herceg vezértábornagy hadcsoportja:

Délnémet rajnai rohamcsapatok Leintreitől délnyugatra betörték az allenség állásába és nagyobb számú fekete franciával tértek vissza. — Ludensborfű, első fűszállásmester. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Nyolcvan bomba Pólára.

Budapest, augusztus 4. (Hivatalos.)

Események a tengeren.

Augusztus másodikáról harmadikára virradó éjszaka körülbelül 16—20 ellenséges repülőgép kerek számban 40 bombát, köztük sok gyújtóbombát dobtak le Póla városára és kikötőjére. A város magánházain több helyen kár esett és a polgári lakosság közül 2 személy meg halt, 12 pedig megsebesült. Közöttük főleg asszonyok és gyermekek. Katonai műveken nevezetesebb kár nem történt. A tengerészeti kórházra és a tengerészeti temetőre is estek bombák. Katonai személyek között mindössze két könnyű sebesülés történt. — **Hajóhad parancsnoktálya.** Miniszterelnökség sajtóosztálya.

A sajtótörvény revíziója. Budapestről telefonálja tudósítónk: Az igazságügyminisztérium kodifikációs osztályában már dolgoznak a sajtótörvény revízióján és megkezdték az előmunkálatokat az esküdtszékről szóló törvény módosításának is. A két törvényjavaslat valószínűleg már a képviselőház őszi ülészaka elé kerül.

Virágok az új főispánnak.

Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Aradvármegye rendkívüli közgyűlésének lezajlása után a közgyűlési terem egyik szomszédos helyiségében folyt le egyszerű keretek között a küldöttségek fogadtatása. Először a vármegye tisztviselői kara járult *Dálnoki-Nagy Lajos* alispán vezetésével *Purgly László* elé. Az üdvözlő beszédet az alispán mondta. Előbb melegen üdvözölte az új főispánt, majd pedig a megyei tisztviselői kar küségéről és tisztviselő kötelességének férfias és hazafias ellátásáról, amint azt a komoly idők megkívánják, biztosította a főispánt, akinek a tisztviselőket meleg jóindulatába ajánlotta.

Csak egészen röviden, mindössze pár kedves és barátságos szót válaszolt erre a főispán, de a spontán megnyilatkozás annál lelkesebb eljenzést és tapcot váltott ki a küldöttség tagjaiból. A főispán megköszönte előbb az üdvözlést, majd kijelentette, hogy mindig együtt fog érezni a tisztviselői karral és vele karöltve, egymást segítve, kíván munkálkodni. Ezután a főispán a küldöttség minden egyes tagjával kezet fogott.

Utána a megyei jegyzők és körjegyzők jelentek meg a főispán előtt. Először *Schill József* főjegyző üdvözölte és a jegyzői kar szerenése kívánatait fejezte ki. A jegyzők, akik a közigazgatás alapjainak mondhatók, teljes tudatában vannak a nagy hivatásuknak és kötelességüknek, melyet, ez ünnepélyes pillanatban ígérnek, hogy minden erejükkel, teljes odaadással fognak tovább is teljesíteni.

Purgly László válaszolva kijelentette, hogy a megyei jegyzők munkásságát mindig nagyra becsülte és különösen a mostani nehéz viszonyok között megtanulta értékelni. — Legyenek meggyőződve — mondta — amint távol ez állástól értékelni tudtam az önk érdemét, úgy főispáni működésem alatt kétszerezesen becses lesz előttem ez a munka, amelynek elismerés-

sénél nem szóval, hanem tettekkel óhajtok kifejezést adni.

Majd válaszában e szavakkal fejezte be: Legyen e rövid találkozó és férfias kézszorítás záloga a jövő elismerésének és elismerése a mult munkásságának.

Rendkívül meleg és kedves jelenet játszódott le ezután *Purgly László* főispán fogadó termében. A hivatalos és kimért keretek egyszerre leomlottak, szín és szépség vonult be, amely ennek a gyönyörű, a főispán és a vármegye életében nevezetes ünnepnapnak hangulatát meleggé tette. Megjelentek a főispán előtt azok az előkelő urihölgyek, akik a közgyűlés karzatát díszítették és ott voltak fül- és szemtanúi annak, miként hódítja meg *Purgly László* a komoly férfi szíveket és elméket azal a gyönyörű beszéddel, amely egy nagy intelligenciának és egy meleg szívnek a megnyilatkozása volt. Színes virágokat, a figyelemnek és szeretetnek poétikus szimbólumait hozták az aradvármegyei urihölgyek a közélet új bajnokának a politika útjain járatan szép asszonyok atig-átig menték át lépni azt a küszöböt, ahol előttről fekete redingotós potentátumok jelentek meg üdvözlésére az új főispánnak. Egymást hátrítva és egyik a másikat maga előtt a terembe betessékelve jöttek össze báró *Urbán Iván*né, báró *Urbán Péterné*, gróf *Károlyi Gyuláné*, *Blaskovics Erneszné*, *Purgly Lászlóné*, *Vásárhelyi Józsefné*, *Biró Albertné* és *Blaskovics Márta* és egyszerű keresetlen szavakkal gratuláltak elfogódottan és meghatóttan szorongatták kezét, majd mindegyikük megölelte és megcsókolta az iruló-piruló főispánt, aki alig talált szavakat eme megható és kedves figyelem viszonzására.

Végül délben tizenkét órakor a katonai hatóságok fejei *Resch Ferenc* altábornagy vezetésével járultak a főispán elé, akit székfoglalója alkalmából üdvözöltek.

Ötvenmillió métermázsa gabona.

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Fővárosi tudósítónk ma kérdést intézett az aratásról, a termés eredményéről s az ezekkel kapcsolatos gazdasági kérdésekről beérkezett jelentések dolgában *Rubinek Gyulához*, az Országos igazgatójához, aki a következő érdekes adatokat közölte.

— Az aratást mindenféle az egész országban már befejezték, kivéve a legészakibb vármegyéket és Erdély egyes részeit. Az időjárás rendkívül kedvező volt az aratási munkálatok végzésére. Most már a eséplés is javában folyik s ennek is nagyon kedvez a száraz, tartós időjárás. A gabona termés eredménye felülmúlt minden várakozást. A gazdák különösen csodálódtak, mert a föld hozama sokkal több lett, mint a mennyit vártak. A buza különösen olyan kiválóan fizet, ahogy már régen nem. Buzában holdanként ugyanis átlag. hét métermázsa, rozsban pedig öt és fél métermázsa termett. A zab egyes vidékeken igen jó, legnagyobb részben azonban nagyon gyenge és fele a tavalyi termésnek. Az én becslésem szerint mintegy ötven millió métermázsa gabona termett az idén az ország területén. A termés tehát meglehetősen jó.

Arra a kérdésre, hogy a esépléshez elegendő szén áll-e a gazdák rendelkezésére, így válaszolt az Országos igazgató:

— esépléshez szükséges szenet a Haditermés szállítja, ott, ahová nem jut elegendő, úgy segítenek magukon a gazdák, hogy fával fűtik a eséplőgépet. Sokkal nagyobb baj, hogy a gőzkészítés üzemeltetéséhez nincs kellő mennyiségű szén, ami az őszi földmunkának a végzését nagyon megnehezíti.

— Amilyen kedvező a mostani száraz, meleg időjárás, a eséplési munkálatokra, annyira hátrányosan befolyásolja a tengeri- és a burgonyatermést. Mindazonáltal a tengeri-termés elég jónak mondható és ha még kiadós eső is lesz hamarosan, előreláthatólag 12—15 millió métermázssal több tengerink lesz, mint tavaly volt. Új burgonya azonban alig termett, nem tudott kifejlődni. Az őszi burgonyatermés pedig még teljesen bizonytalan és az időjárástól függ.

— Az új lisztről így nyilatkozott *Rubinek Gyula*:

— Az új liszt lassan, szinte észrevétlenül már forgalomba került, mert ott, ahol hiányok vannak, a Haditermés az új lisztből utal ki megfelelő mennyiséget. Már a pesti malmokban is örölnék új lisztet. Az új liszt minősége gyönyörű. Régen nem volt ilyen kiváló minőségű a lisztünk; mint az idén.

Az osztrák kormányválság. Bécsből jelentik: Beck volt miniszterelnök ma hosszabb megbeszélést folytatott *Seidler dr.-al* és *Ozernin gróffal*. *Ozernin gróffal* azután a lengyel pártok vezetői tanácskoztak gazdasági követeikkel dolgaiban.

Kiadják a megyében a vásárlási igazolványokat

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A főispáni székhely utáni vármegyei közigazgatási tisztviselők Dálnoki Nagy Lajos alispán elnökelete alatt értekezletet tartottak — a közellátás ügyeinek egyöntetű megállapítása céljából, mely értekezletre a Gazdasági Egyesület képviselőjében Ipolyi Kellér Iván, a Hadi termény kirendeltségének képviselőjében a kirendeltség vezetője Horváth József, a bizományosok képviselőjében Szerényi Jenő voltak hivatalosak és vettek részt.

Az alispán az ülést megnyitotta és felhívta Schill József vármegyei főjegyzőt a tárgyalás vezetésére és a kérdés ismertetésére. Schill főjegyző ismertetette az ezidei termés forgalombahozatalára ezideig kiadott rendeleteket és szakszerű fejtegetések mellett instrualta a közigazgatási tisztviselőket azok alkalmazására.

Majd rátért az ezidőszerint legfontosabb kérdésre — a vármegyei lakosság búzával való ellátásának kérdésére. Járásonként megállapították ama községeket, ahol elegendő mennyiségben kenyérmagvagnak megfelelő gabona-termés nincs és ezekre vonatkozólag elhatározták, hogy a főispán vezetésével az alispán és főjegyző személyesen fognak az Országos Közélemezési Hivatatalnál olyan engedély megadása céljából eljárni, hogy más járásokról területéről szerezhessék meg a hiányt szenvedő községek lakosai szükségletüket. A főjegyző felhívta ezután a járási főszolgabírákat, hogy külön-külön közöljék, kinek mennyi vásárlási igazolványra van szüksége. Ennek megtörténte után utasította a községi előjáróságokat, hogy a

vásárlási igazolványokat már a holnapi naptól kezdve a jelentkezőknek adják ki.

A főjegyző foglalkozott a vámmalmok üzemének ellenőrzésének fontos kérdésével és újlag felhívta a közigazgatási tisztviselőket ezek fokozottabb ellenőrzésére már azért is, mert ezzel is biztosítani óhajtja a későbbi időben a közellátást.

Horváth, a kirendeltség vezetője aggodalmának adott kifejezést amiatt, hogy — az új termés őrlésének megindításánál sajnos tapasztalta, hogy a malmosok még mindig nem akarnak az erélyes rendszabályok ellenére a multakon okulni, a szabálytalan üzemvezetésről leszokni. A legvakmerőbb módon — mondotta — minden rendelet mellőzésével vezetőik üzemüket nagy részben tanusítvány nélkül, másrészt pedig a tanusítványon feltüntetett mennyiségnél jóval többet őrlnek. Ezek megrendszabályozására tehát erélyesebb megtorlás alkalmazását kérte esetleg azt, hogy az ilyen malmok üzemét hatóságilag szüntessék be.

Az alispán magáévá teszi a H. T. kirendeltség vezetőjének előterjesztéseit. A főjegyző felkérte a jelenlevő valamennyi közigazgatási tisztviselőt arra, hogy a szabálytalanul működő malmok ellen a feljelentést haladéktalanul tegyék meg. Hangsúlyozta, hogy feljelentés esetén igen is élni fog törvényadta jogával és a malmüzem azonnali bezárását fogja elrendelni. Egyidejűleg a legszélesebb irányban közhírré téteti ezen rendszabály alkalmazását.

logezred osztagainak és néhány útegnek élén. A városházán a főherceget a képviselőtestület és a papság fogadta. Hosszan éltették a főherceget és az osztrák zászlót, amely a városháza toronyán Bukovina felszabadítását jelezte. A városban a pályaudvar jelentősen, a villany és a vízny megtelehetősen megrongálódott. Mindkét hid erősen robbantva van. Az oroszok menekülésük előtt számos lakást kifosztottak. Sok osztrák és magyar hadifogoly, akiknek a menekülés zűrzavarában sikerült megmenekülni, örömmel jelentkezett esapatainknál.

Változás a kereskedelmi minisztériumban.

— Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapestről telefonálja tudósítónk: A kereskedelmi minisztérium politikai államtitkárságának sorsa még mindig nincs eldöntve. Még mindig bizonytalan, hogy ki lesz az államtitkár. A kiszivárgott hírek szerint, ha a politikai államtitkári állás be lesz töltve, akkor a tisztviselői kar útszervezésére kerül a sor. Távozni fog báró Lers Vilmos államtitkár, aki az Országos Munkásbiztosító Hivatal élére kerül, mint elnök. Változásra van kilátás az elnöki osztályban is, amelynek vezetője Hollan Sándor miniszteri tanácsos mint Follert Károly elnök igazgató helyettese a posta és távirduhoz van kiszemelve.

A kereskedelmi miniszter putnoki programbeszédével egyidejűleg kilépett munkapárti képviselők Szerényi Béla gróf miniszteri vallják vezérüknek és elhatározták, hogy országos pártot alakítanak, mert úgy látják, hogy a szervezett pártok jobban megőrzik egységüket és inkább felelnek meg céljaiknak.

Zichy János gróf és hívei augusztus 10-én jönnek össze legközelebb, hogy döntsenek a munkapárttal szemben való állásfoglalás dolgában. Úgy Zichy János gróf, mint a környezetéhez tartozók egyetértéssel abban, hogy nem csatlakoznak az ugynevezett Szerényi párthoz.

Zichyék szintén a választójog miatti szándékoznak megválni a munkapárttól és ők is a választójog széleskörű kiterjesztését kívánják, az Esterházy-kormányt azonban nem hajlandók támogatni.

Egy előkelő személyiség Zichy János gróf akciójának céljairól ezt mondja: Zichy János gróf arra vállalkozott, hogy a választójogi reform kérdését meg kell oldani, de úgy, hogy az hosszú időre elimináltassék, hogy azzal megnyugvást teremtsenek. A munkapártban Zichynek ezt a szerepét nagy szimpátiával fogadják és Zichy János gróf személyét alkalmasnak tartják a szóban forgó akcióra Bécsben is.

Az Esterházy-kormány nem veszi át a már felmentett munkapárti főispánokat, e nélkül fogva úgy Medve Zoltán, mint Jeonovits Sándor kombinációja maghiusultnak tekinthető. Temes megyében egyébként a kormány egyik jelöltje a főispáni székre Korossy György főszolgabíró.

FIGYELMEZTETJÜK lapunk t. olvasóit hogy a lapkihordóktól újságot vásárolni, vagy náluk a lapra előfizetni szigorúan tilos. Aki ezen óvatást figyelembe nem veszi, büntetendő cselekményt követ el.

Galiciát felszabadítottuk.

Berlin, augusztus 4. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Keleti haretér:

Lipót hajor herceg vezértábornagy hadsereg arcvonala:

Böhm Ermolli vezérezredes hadseregportja:

Csernovitztól északkeletre átléptük az orosz birodalom határát. Tizen-négy napos hadjáratban, mely a német, osztrák-magyar és török csapatok szakadatlan győzelmeinek sorozatát mutatja, eddig Galiciának az ellenség által megszállott részét, a Brodytól Zbarazig terjedő keskeny sáv kivételével, elragadtuk az ellenségtől.

József főherceg vezérezredes hadsereg arcvonala:

Bukovina felszabadítása gyorsan halad előre. A kelet felé kiszélesedő folyóvölgyekben a szövetséges hadtestek oszlopai a Csernovitz—Petrouz—Bilka—Kimpolung vonalon át nyomulnak a visszavonuló ellenség után. A Moldva-arcvonalon a románok ismét hiába kísérelték meg, hogy erős támadásaikkal elfoglalják a Mgr. Casinulit.

Mackensen vezértábornagy hadseregportja:

Az alsó Szereth mentén a harcok tevékenység az előző napokhoz képest fokozódott.

Macedóniai haretér:

Nem voltak nagyobb harci cselekmények. Ludendorff, első főszállás-mester. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Budapest, augusztus 4. (Hivatalos.)

A főhadiszállás jelenti:

Keleti haretér:

A Casinu völgytől északra és a Tölgyes szorosnál ellenséges tehermentesítő előretörések esapataink vitéz ellentállásán megghiúsultak. Bukovina felszabadítása eredményesen halad előre. Osztrák-magyar erők Kimpolungtól északra kieroszakolták az átkelést a Moldowiczán. Radauztól nyugatra és északnyugatra a szövetséges hadoszlopok a hegységből kibontakoztak. Csernovitztól keletre az orosz birodalom határán állunk és azt a Dnyesztertől délre átléptük. A Zbrue torkolatánál biztosító osztagaink orosz század támadásait visszautasították.

Olasz haretér:

A Rombon lejtőjén eredményes járőrvállalkozások. A Monte Santo ellen igen erős olasz ágyutüz irányult.

Balkán haretér:

Változatlan. — A vezérkar főnöke. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: Gyalogsági osztagaink élei augusztus 3-án dél előtt vonultak be Csernovitzba, ahol a lakosság boldogan üdvözölte a csapatokat. Valamivel később ünnepélyes fogadtatás volt a városházán, ahol a város képviselőtestülete élén a papság megindult, szavakkal tolmácsolta a lakosság örömeit. Az első odaérkezett magasabb rangú tiszt, Félix vezérőrnagy válaszolt az üdvözlésekre, akinek szavait egérvérő üdvkiáltás fogadta. Délben fél egy órakor vonult be Kiseretével József főherceg a tizenharmadik gya-

Mindenütt vehetnek az aradi vasutasok gabonát

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az ország közéletének egy nagyfontosságú kérdéséről, jelentős eseményéről értesítjük lapunkat fővárosi tudósítónk.

Serényi Béla gróf kereskedelemügyi miniszter Mezőssy Béla földművelésügyi miniszterrel egyetértéssel ma arról értesítette Tolnay Kornélt, a magyar királyi államvasutak elnökgaztatóját, hogy engedélyt ad a magyar államvasutak üzletvezetőségeinek arra, hogy az alájuk tartozó alkalmazottak 1917. évi liszt-szükségletének fedezésére

az ország bármely részén szabadon vásárolhassanak

az alkalmazottaktól bevonandó vásárlási igazolványok ellenében gabonát s azt a szükséghez és lehetőséghez képest ott és úgy örökléssék meg, ahogy azt alkalmazottaik érdeke, annak legjobb kielégítése megkívánja.

Ezzel az engedéllyel a kereskedelmi miniszter bekapcsolja a vasutassággal szemben megkívánt gondosságot gróf Hadik Jánosnak, a Közéletmezesi Hivatal elnökének programjába, elismerendő helyességgel ad módot arra, hogy az ország legnagyobb testületénél foglalkoztatottak egy évi liszt-szükséglete mindenképp biztosítottassék s az adott viszonyok mellett a legolcsóbban jussanak lisztjükhez a vasutasok.

A magyar államvasutak igazgatósága a gabonavásárlásra nyert engedélye alapján azon-

nal távirati úton értesítette üzletvezetőségeit, így minden bizonnyal az aradit is arról, hogy kövessen el a rendelet értelmében minden lehető arra, hogy gabonáját vagy közvetlenül termelőktől, vagy a közéletmezesi hivatal által kijelölendő termelőtől, vagy a haditermény részvénytársaságtól beszerezze.

Ebből a rendeletből sokkal többet olvashatunk ki, mint amit a betűk jelentenek. Kiolvashatjuk a legkisebb nehézség nélkül azt, hogy a kormányban megvan a hajlandóság a vásárlási korlátok, az ellátási keretek legliberálisabb tágítására.

Hosszas készülődés után végre ez az első intézkedés, amely a közintézmények és vállalatok lisztellátását szolgálja. Az/eddig megjelent miniszteri rendeletek teljesen halgattak testületek, közlekedési és iparvállalatok, gyárak, ipartelepek alkalmazottainak lisztellátásáról s minden sorból az volt kiolvasható, hogy ezen ellátatlanokkal szemben semmi kivételes engedélyt nem fog megadni a kormány és őket is a Haditermény útján való közvetlen lisztellátás alá fogja vonni.

Ez az engedély azonban oly liberálisan törést az általános rendeletek korlátain, hogy abból loggal nyerhet biztatót Arad városa és ama törekvésének újabb és fokozott erővel való hangztatására és keresztülvitelére, hogy polgárságának ellátására buzavásárlási engedélyt nyerjen a vármegye területére.

Nyolcvan korona Aradon a tea.

Gazdák visszaélése az aratási szeszszel.

Az Aradi Közlöny törhetetlen elvül állította fel a háborus élelmiszersora üzletek állandó kipellengérezését, ostromozását azoknak a kapzsiságoknak, amelyeknek áldozataivá lettünk mindannyian, amelyekkel megküzdeni a szegényebb néposztály véres verejtéke áldozatul hozott munkája dacára sem képes már és lépésről-lépésre a legszomorubb képeket állítia elénk a sorsuk.

Tudósítónk e munkájában ma a teához és a rumhoz vezet el olvasóközönségünket megdöbbentő képet adván annak, hogy mily ielketlenül nyulnak hozzá minden élelmicikkéhez abban a pillanatban, amikor az a létfontartásához feltétlenül szükséges színvonalra jutott.

A kávé forgalombahozását, a kávémag hiányában megszüntette a Közéletmezesi Hivatal. A tea azonnal előlépett a mindennapi legfontosabb élelmicikké sorába. Minthogy már három éve nincs behozatal teából, az ügynökhad rögtön rávetette magát a raktárakban még meghuzódó igen csekély készletekre s e buzgalomnak eredménye minden képezetet felülmuló. Egy hónappal ezelőtt egyik előkelő aradi cégnek raktárában 22 láda összesen 880 kiló tea várt eladásra kg.-ként 40 korona árban. Egy jó orru kereskedő egészben átvette a teát. Az aradi kereskedő cégének szoliditására való gondolkozását követte az eladásnál, de, nem úgy a vevő, aki tudta, hogy a tea minő keresletnek indul: s az árak mint szaladnak felfelé. A tea ára már másnap 80 koronán állott s ma egy hónappal később már 110—120 korona veszik és adják a hammadrendű teát, mert elsőrendű már rég nincs. Ügynökök öt kilogrammonként vásárolgatták össze a készleteket és

adják tovább, mert tudják, hogy a télen 150 koronát is kapnak egy-egy kilogrammért.

Nem marad a tea sorsa mögött a rum sem. Szesz alig kapható, vagy ha igen, akkor meg a hat koronás ár helyett dugva 27—28 koronás literenkénti egység áron úgy, hogy egy liter elfogadható rumot, ma képtelen a kereskedő 32—34 koronán alul forgalomba hozni.

A rum sorsával kapcsolatban egy igen jellemző esetet mondunk el annak az illusztrálására, hogy az emberek minő utakat és módokat ragadnak meg, arra, hogy nyerészkedhessenek. Az aratáshoz a gazdák földjük nagyságához képest kaptak a kormány kiutalására tiszta szeszt, hogy azt kellő felöntéssel mint gabonapálinkát az aratók kompetenciájánl osszák szét. Az így kiosztott szesz literét a gazdák 6 koronáért kapták. És mi történik az országban mindenhol? A szesznek csak egy része kerül pálinka formájába az aratók torkára, másik és elég tekintélyes része azonban dugva az ismert kereskedőkhöz 20 koronás és ezen felül literenkénti egységárban rum és likőr készítése. A gazda így nyer aztán a szesz minden literénél 14 koronát s örül a kereskedő, hogy olcsón jut szeszhez. Egy aradi kereskedőtől tudjuk, hogy egy az aratását befejezett aradmegyei gazda a mai napon

20 liter ily megmaradt szeszt ajánlott neki 20 koronás árban

s ha a lelkiismerete rábírná akár egy félwaggonra való szeszt tudna így összeszedni.

Eiképzeltetnek az, hogy a közigazgatás és a rendőri hatalom minő erejét kellene igénybe venni, hogy ennek a mételtynek a terjedését meg tudnók gátolni.

Horvát perfidia.

Sajtó tudósítónk telefonjelentése.

Zágrábból jelentik: A horvát országgyűlés mai ülésén Radics István parasztpárti az indemnitás ellen beszélt, foglalkozott a belső horvát politikával és a külpolitikával, majd pedig a következő kijelentést tette:

— Tudják meg Budapesten, hogy mi Bácskai és bánáti testvéreinket is a magunk számára követeljük és hogy a nemzeti egyesülés nem fog megállni a Drávánál és a Dunánál, csak abban az esetben, ha a magyarok olyan bölesek lesznek és megadják nekik a teljes önkormányzatot. Az elnök a legenergikusabban visszautasította ezt a kijelentést és telkérte a képviselőket, hogy ilyen nyilatkozatok megtételétől tartózkodjanak, mert különben a legszigorubb rendszabályokhoz kénytelen nyulni.

Radics folytatta a beszédét és ezzel végezte: Eljen a szabad egyesített Horvátország!

TANÜGY.

Elismerés az aradi tanítóknak.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad város iskolaszéke ma délután négy órakor a városház tanácstermében tanítóválasztó rendes ülést tartott, amelyen az iskolaszék összes tagjai megjelentek. A tanítóválasztás előtt Kovács Vince közművelődési tanácsnok előadta jelentését az 1916—17 iskolai év eseményeiről. A tanulók magaviselete az iskolákban elég jó volt, kint az utcán, azonban a háborus állapotok folytán néha alig lehetett figyelmeztetni őket és a rendőrséghez mind untalan feljelentések érkeznek aradi iskolás gyermekek ellen. A tanítók megfeszített igyekezetének köszönhető, hogy a tanulók kielégítő előmenetelt tanusítottak. Az iskolaszék ezért köszönetet szavazott a tanítói karnak. A tanítás eredményeit nagy mértékben hátráltatta a tanítóknak a rekviráláshoz való kirendelése is.

Köhler Károly kir. tanfelügyelő átiratban értesítette az iskolaszéket, hogy több ízben a tanév folyamán meglátogatta az iskolákat és átiratában dicsérrel emlékezett meg különösen Bíró Irma és Barkó Gizella tanítónők működéséről. Az összes aradi iskolákba beíratkozott tizezeröttszázegy tanuló, azaz háromszázhuszonkilencel több a tavalyinál.

A jelentéseket az iskolaszék tudomásul vette. Ezután következett két községi elemi iskolai tanítónő és egy községi polgári fiúiskolai tanítói állásnak választás útján való betöltése. A két tanítónői állásra tizenötön pályáztak. Az iskolaszék az első állásra Bíró Irmat választotta meg, aki huszouöt szavazatot kapott harminchattól, a másodikra pedig Barkó Gizellát, aki harmincharom szavazatból uzenkilencet kapott.

A polgári iskolai tanítói állásra három pályázó közül huszonkilenc szavazattal Hirzman Ferenc békéscsabai polgári iskolai tanítót választották meg. Az ujonnan megválasztott tanerők szeptember elsején kötelesek elfoglalni hivatalukat.

Az „ARADI KÖZLÖNY

már a kora reggeli órákban kapható minden nagyobb papírkereskedésben és dohánytüzsdében

Kerensky beadta lemondását.

Sajtó tudósítók telefonjelentése.

Pétervár. A Reuter-ügynökség jelenti: Kerensky miniszterelnök benyújtotta lemondását. Az ideiglenes kormány a lemondást nem fogadta el. (Érkezett éjjel 2 óraker.)

Stockholm. A Reuter-ügynökség megerősíti azt a hírt, hogy a kormány megszakította a tárgyalást a kadett-párttal. Belügyminiszterre kinevezték Axetyevet, a parasztnak tanácsa végrehajtó-bizottságának elnökét. (Ez a távirat megelőzte az előbbi. A szerk.)

Kopenhága. Az orosz keleti tengeri

flottában zavargások törtek ki. A hadügyminiszter megbízottjait, 13 különböző rangu tisztet a lázadók agyonlőtték és hatalmukba kerítették a Slava felfegyverzett páncélos hajót, amellyel ismeretlen irányban eltávoztak. A fölkelő hajósokhoz három csatahajó és két torpedónaszád állott.

Megérkeztek a csodalámpák

Megtörtént az első próba.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Egész Arad város, sőt a vármegye közönsége is nagy érdeklődéssel fogadta ama híradásunkat, hogy a közel jövőben Aradvármegye közkórházát is felszerelik a tüdő és tuberkulotikus betegek legújabb gyógymódjával, a csodahatású kvare-lámpákkal. A közkórház telefonja és irodája bizonyosága a nagy érdeklődésnek, amelyvel betegek és hozzátartozóik hetek óta ostromolják a kórház vezetőségét azzal az egyetlenkérdéssel:

— Mikor érkeznek meg a csodalámpák?

Minden lényeg érdeklődést kielégíthet tehát ezen újabb híradásunk, hogy a régén, — vagy inkább türelmetlenül — várt csodalámpák megérkeztek. Két héttel ezelőtt kapta a kórház igazgatósága a „Quare-lampe Ges. Linz-Donau” értesítését, hogy a nagybecsű küldeményt utnak indították s két nappal ezelőtt a kvare-lámpák szerencsésen meg is érkeztek. Összesen hat darab kvare-lámpa érkezett meg, amelyből nemcsak egy teljesen külön termet loznak felszerelni, hanem az összes férfi és női fekvő tüdőbetegek ágyához is elviszik a csodalevő ultraviola sugarakat.

A közkórház kiváló igazgatója, Zimmermann Károly dr. főorvos már ki is próbálta az új fényes apparátusok működését. A kórház főnyitán termében folyt le a próba, amely — tekintet az a most már szabadságon levő igazgató távollétében Fogel László gondnok tudósítónknak elmondta, — mindenképen fényesen sikerült. A készülékek pompásan működtek s a szar bőkezűséggel ontották a léfeszítőfény-sugarak.

A kórház vezetősége most a külön gyógyterem berendezésén fáradozik s ha a munkálátokat, valamely váratlan körülmény nem zavarna, a csodalámpák szeptember elsején megkezdik a dűsthozó működésüket. — A kórház vezetősége ezt a körülményt előre értesítésére adja a közönségnek, amelynek a türelme ilyformán most már csak pár hétig lesz igénybe véve. A csodalámpákkal Zimmermann Károly dr. igazgató és Lowinger Miksa dr. orvos kezelik majd a betegeket.

A lámpákat, mint ismeretes, özvegy Goldschmidt Mihályné áldozatkészségének köszönhetően a vármegye közönsége azt a jótéteményt, amellyel az alapító háláját akarta kifejezni a kórház kiváló és nagytudású főorvosa Lowinger Miksa dr. iránt, aki megboldogult férjét súlyos betegségében önfeláldozással kezelte.

H I R E K.

Purgly László főispán Baross Ferenc emlékének.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Székfoglalója napján Purgly László főispán első gondolata a háború által sújtottak felé fordult és egyúttal feledhetetlen nevű elődjének emlékének is áldozni óhajtott. Férjét kétezer koronás adományt küldött Dálnoki Nagy Lajos alispánhoz a következő levél kíséretében:

Kedves Barátom! Főispáni kinevezetésem alkalmával szívem sugallatát követve és nagy nevű boldogult elődöm iránti mély érzelmeimnek is kifejezést adandó, az általa alapított hadiárva és rokkantak vármegyei alapjának gyarapításához e sorok kíséretében 2000 koronás adományt küldök néked. Amikor kérlek e szerény adományt, rendeltetési helyére juttatni, egyben azon hő óhajom és kívánságomnak adok kifejezést, vajha sikerülne e magas sztos rendeltetési alapot főispáni működéseim alatt, Dr. Baross Ferenc emlékére, rokkant hőseink és árvaik felségzésére mentől hatásosabb módon, vármegyénk közönségének nemes áldozatkészsége révén is gyarapítani. Maradtam őszinte tisztelő hűvéd Purgly László s. k.

— Állami tisztviselők helyzetének javítása.

Budapestről jelentik: Az állami tisztviselők országos egyesületének igazgató választmánya elhatározta, hogy a beszerzési előleg tevékenység iránt el fognak járni a miniszterelnöknél. Jártak Serényi Béla kereskedelmi miniszternél a ruházati cikkekkel és tűzelő anyagokkal való ellátás érdekében. Biztató ígéretet kaptak. Esterházy Mária gróf miniszterelnök megküldte véleményezését végett az országos egyesülethez a Wekerle kormány által szerkesztett szolgálati pragmatika javaslatot.

— Dícsérő elismerés az aradi hadikiállítás rendezőinek. A házvezred pótzászlóalj parancsnoksága 1917. július 30-án a következő napiparancsot adta ki: Kivonat a temesvári katonai parancsnokság július 28-iki parancsából: Szudy Elemér és Illencz Lipót tartalékos hadnagyok és dr. Kaufmann Ede egyéves önkéntes fáradhatatlan szorgalommal és magas művészi tudással hadikiállítás keretében rendezték a cs. és kir. 33. gyalogezred hadianyagát. Nevezetteknek a katonai parancsnokság dícsérő elismerését fejezem ki.

— Pályázat aljgyzői állásra. Ma járt le a második aljgyzői állásra kiírt pályázat határideje. A polgármester hivatalhoz két pályázat érkezett be: az egyik Hank Albert dr. a másik Lukács István dr. részéről.

— Házasság. Hoits Mihály Aradvári postamester és özv. Kovács Istvánné szül. Muzsly Gizella f. hó 4-én házasságot kötöttek (Mindenképpen értesítés helyett.)

— Oriai földberek. Ma reggel kilenc órakor tartották meg a városbáza udvarán a városi földberek árverését. A bérleti összeg egyes parcelláknál ezer perccenttel is növekedett. Amely parcellákra a munkások küldöttsége tegnap Lőcs Rezső helyettes polgármesternek ötven koronát ígért, azok száz koronán kelttek el. Egy harminc koronás parcellát például kétszázhusz koronáért vettek bérbe. Egy tíz koronás parcella pedig nyolcvan koronáért kelt el. Sajnos, a tanács elmulasztotta a kertgazdaság folytatását kötelezővé tenni, de remélhetőleg a drága földbér rákényszeríti az embereket a zöldség termelésére.

— Orosz orvos a közkórházban. A háborús világ Aradvármegye közkórházának is meghozta a maga külön érdekességét. A kórház vezetősége már jó ideje orvos hiánnyal küzd, amelyen most legutóbb orvosok hallgatók alkalmazásával segítettek. A medikusok sorába most egy orosz orvosnövendék is belépett: Judelovics Lőcs, aki kárpádi származású orosz és még 1915-ben esett fogságukba. Másodéves orvosnövendék, aki beszél jól németül és amióta fogságban van, magyarul is teljesen megtanult. Judelovics medikus a kórház egyik legerősebb tagja, s a betegek is nagyon szeretik, s munkásságával nagyon meg vannak elégedve a kórház vezető-orvosai is.

Ajánlatok a harmadik mezejogra. Az Apolló-mozgőszínház ajánlatán kívül, — amelyet az Aradi Közlöny mai számában ismertettünk, tegnap az utolsó napon még négy ajánlat érkezett be a városi mozira a polgármesteri hivatalhoz. A négy ajánlatot a következők adták be: 1. Gutzjühr Mihály, Jakabffy Lajos és Schor Lajos. 2. Horovitz Gusztáv. 3. Zambory Béla és társai. 4. Roth Ede gáji mozis, aki nem ismeri a föltételeket, föltételeket kér és bejelenti, hogy pályázik. A négy ajánlatot a mai tanácsülés nem tárgyalta, hanem kiadták a pénzügyi bizottságnak, amelynek hétfőn délután 4 órára hívott egybe Variassy Lajos polgármester.

— Gyászemlékünnepe. Istenben megdicsőült néh. Rosenberg Sándor az aradi hitközség nagyérdemű volt főrabija emlékének tiszteletére az aradi zsinagógában augusztus hó 5-én vasárnap d. u. 6 órakor gyászemlékünnepe tartatik, melyre a hitközség tagjait ezúton is meghívja az előljáróság.

— Az írók és művészek szabad társulása kéri tagjait, hogy vasárnap, azaz augusztus hó 5-én este a Városi kávéház szokott asztalánál igen fontos tárgyak megbeszélése érdekében lehetőleg minél nagyobb számban megjelenjen sziveskedjenek.

— Porosz szén Magyarországon. Budapestről telefonálta tudósítók: A szénellátásra nézve rendkívül fontos tanácskozásokat folytattak a magyar és osztrák kiküldöttek Németország szénellátási biztosával. A tanácskozás eredményeként a monarchia augusztus hónapban 815000 tonna első minőségű porosz szenet fog kapni. Magyarországnak 295000 tonna jut ebből. Ez a mennyiség csak a minimuma annak, amit Németországtól ezentúl havonként okvetlenül fogunk kapni.

— Cipő talpal a város. Szegedről jelentik: A város a közlekedési ügyosztályllyal kapcsolatosan cipőtalpaló és javító műhelyt is állított fel, amelyben férficipőt 5 korona 80 fillérért talpal és sarkal, női cipőt 4 korona 80 fillér, gyermekcipőt pedig 3 kor. 5 fillérért. Azonkívül javításokat is elvállalnak a városi talpalóban olesó árban.

LEGUJABB.

Reggel 3 órakor érkezett telefonjelentés.

Benyomulunk Moldovába.

Berlin. A Wolff-ügynökség jelenti: Czernovitztól keletre és délre a szövetségesek előrehaladása folytatódik. Bukovina fővárosának sühertelen védelme az oroszoknak súlyos és véres veszteségébe került és a hadkötelekeik teljesen szétziláltak. Czernovitzban az oroszok nemcsak legfontosabb hadtápi állomásukat, hanem rendkívül fontos vasúti és országúti csomópontjukat veszítették. A Szereth, Kis-Szereth és a Szucsava völgyében kiküzdöttük a völgyekből való kimenetet. A Szerethnél és a Kis-Szerethnél Storozinetz és etrouc helységeket elűrtük és a Szucsava völgyében elérték csapataink Belka falut. Ezzel a fontos radouci medence számos jelentékeny helységébe és jól kiépített úthálózatába nyitva áll az út. A Kárpátoknak e részében a legnehezebb munka, amely állandó hegyi meneteléstől csekély hátsó összeköttetések mellett folytonos erdei harcokból állott, befejeződött.

Berlin. A Wolff-ügynökség jelenti: Flandriában változó erejű tűzharc. Bukovinában és észak Moldova nyugati szélében sikeres előrehaladás.

— **Előírt áthelyezés.** Az igazságügyminiszter dr. Schul Armin kezevárai kir. járásbíróját saját kérelmére az aradi kir. törvényszékhez helyezte át.

— **Előírt termés.** Aradszentmártoni tudósítónk jelenti, hogy Krizsán Illés mácsai lakosnak a lőkősházi határban lévő huszennyolc hold kiterjedésű földjén lévő termése, hat métermázsa kiesélt gabona kivételével a tűz martaléka lett. A tűz a eséplés ideje alatt keletkezett, amikor még a kazalba rakott terméskből csak hat métermázsa volt kiesélt. Elhamvadt Eisenberg Márton eséplőgépszekrénye is. A tűz keletkezésének oka ismeretlen.

— **Halálozások.** Özvegy Kovács Jánosné 88 éves korában meghalt. Augusztus 5-én 4 órakor temetik a széles körben ismert matrónát a Trombita-utca 4. számú házból.

Özvegy Hackel Józsefné 76 éves korában elhunyt. Holnap délután 5 órakor temetik a Purgly Lajosné-utca 132. számú házból.

Kovács Istváné 37 éves korában meghalt. Temetése holnap délután 6 órakor lesz a Boros Béni-tér 7. számú házból.

Dummer Juliska 20 éves korában meghalt. Holnap délután 6 órakor temetik a Varjassy-József-utca 1. számú házból.

— **Adományok.** Grimz A. József ravatalára szánt koszoru megváltás címén Silberger Sándor 10 koronát adományozott a rokkant katonák javára. A vak katonák javára Cigler Gyuláné Acsva 5 koronát és F. A. waggonyári tisztviselőnk Arad 3 koronát adományozott.

— **Folytatódó sorrendje** Arad szabad királyi város törvényhatósági bizottságának 1917-évi augusztus hó 8-án délután négy órakor tartandó rendes havi közgyűlésében tárgyalás alá kerülő ügydaraboknak. 22. A közművelődési intézet felügyelő-bizottságának javaslata a megüresedett közművelődési intézet igazgatói állásának országos pályázat kiírása mellett való betöltése tárgyában. 23. A tanács előterjesztése a teli színháznál elrendelt átalakítási és javítási munkálatokkal kapcsolatos kiadások fedezésére szükséges folyószámla kölcsön felvételére vonatkozólag. 24. U. a. jelentése az átalakítási munkák keresztül viteléről történt változásról. 25. A tanács bemutatja a mérnöki és számvívői

Stockholm: Az új kormány agrárreformról szóló törvényjavaslat a földbirtokok 85 százalékát a parasztioknak adja és csak tizenöt százalékot hagy meg a bojáróknak.

Genf: Orosz lapok jelentése szerint Pau tábornok legközelebb fontos küldetésben Pétervárra érkezik.

Basel. A francia fronton az engedelmesség megtagadások egyre gyakoribbak lesznek a lázadások nagy mérvűket öltönek. A katonák gyakran kiáltásokat hallatnak: „Le a háborúval! Éljen a forradalom!”

A Birsevia Vjedomoszi írja: A pétervári japán nagykövetség tiltakozást jelentett be az ideiglenes kormányhoz az ellen, hogy Amerika részére Szibériában, Szachalin szigetén politikai és gazdasági előnyöket és vasútépítési engedélyeket adottak.

London: A Manchester Guardian szerint a kormányhoz közelálló körök azt javasolják, hogy Asquith lépjen be a kabinetbe. Asquith lord kancellár fog lenni.

hivatal együttes javaslatát a tanszemélyzet tüzelő megállapítása tárgyában. 26. Az aradi kereskedelmi testület kéri, hogy részére a felső kereskedelmi iskola felügyelő-bizottságába még egy hely biztosítsassék.

— **Birtokosere.** Kiskoru Moldován János Pál és kiskoru Moldován Aurora Stefia eladták a Nagy Sándor-utca 7--a. sz. házat 50000 koronáért Kohn Mór és nejeének. — Lingurár János eladta a Birkás dűlőben fekvő házat 11.000 koronáért dr. Ludvig Lajosnénak. — Nagy János és Kornocser Mária né eladták a Kosár-utca 1 | c. számú házat 9400 koronáért Zachariás Miczukának. — Földényi Mihály és neje eladták a Szent István-utca 4. számú házat 30.000 koronáért Bozsidar Lepószávanak. — Rosenberg Arthur és Rácz Hezso dr. eladták az Eötvös-utca 16. számú házat 60.000 koronáért Schaffner Henrik és nejeének. — A Glogováci Eiső Takarékpénztár eladta a Teleky-utca 9. számú házat 19.500 koronáért Antal Miklósné Lehmann Irmának. — Bittó József és neje eladták a Perényi-utca 7. számú házat 32.000 koronáért Povátsay Somának. — Spirszky Gyula és neje eladták a Kerezh-utca 13. sz. házat 29.000 koronáért özv. Finta Lajosnénak. — Waldmann Izsó és neje eladták a Lujza-utca 3. számú házat 49.000 koronáért Róth Lajosnénak.

— **Szoncációs siker!** Valóban bámulatos milyen gyönyörűek Károly király és Zita királynő 42—52 cm. nagyságú himzett képek. Himzett házi állást, ugyszintén színesen himzett szent képeket 32—42 cm. nagyságban nagy választékban olcsón elbájlit a Hazai Házipar. Ezért ne mulassza el senki megrendeléssel felkeresni. Hugó Jellinek Wien. VII. Linden-gasse 53.

— **„Orfeum” a Közponi-szálló kertjében.** Ma vasárnap este fél 9 órakor a magyszerű sláger műsor. Még csak néhány napig „Sassi” a számló és bezzéló kutyaművész. Ajánlatos jegyeket előre váltani és ezáltal asztalokat a pompás hűvös kertben lefoglalni.

— **Levegőpapir olcsóságot Kerpelnél.**

— **Művészeknek érdekében áll Fischer** Nagyarabárat a Szabadság-terem felkeresni. Gyermekkoszik 50 koronától 350 koronáig.

— **Keresk. szakoktatás.** (Magántanítvány.) Aug. hóban kezdődött 4 havi kurzusra beiratkozások f. hó 7-ig. Lázár Vilmos-u. 2.

— **Gyermekágyas nőknél és lábadozó betegekknél** a természetes „Ferenc József” keserűvíz már rövid idő alatt a legcsekélyebb kellemetlen érzés okozása nélkül kitisztja a gyomrot és a beleket, aminek következtében az emésztés megjavul, az étvágy növekszik és az ellenálló képesség fokozódik.

Robbanás negyvenyolc halottal

— **Saját tudósítónk telefonjelentése.**

Londonból jelentik: Ma reggel a kemnikdorfi hadiszereket készítő gyár egyik része felrobbant. A kár különösen a falu házaiban nem jelentéktelen. Eddig 46 halottat állapítottak meg és a könnyebb sebesültek száma nagy. A robbanás oka elővigyázatlan kezelés.

Krakóból jelentik, hogy esütörtökön reggel nyolc órakor két lőszerraktár a várostól két kilométernyire keletre légberepült. A robbanás öngyújtás következtében történt az abnormis nagy meleg, miatt. Negyvenyolc katona meghalt négyen nehezen és három katona, három polgár könnyebben megsebesült.

NYOLCÓKLEPSZINIAZ

* **Királytigris III. része** (A frakkos harmadik) vasárnap az **Erzsébet-mozgósínházban** Jimmy Valentine már huzamosabb idő óta együtt él Sonniával, akinek folyvást azon jár az esze, miképpen lehetne valami nagyszabású lopást elkövetni. Egy alkalommal, amikor a két cinkostárs nyári pihenőhelyét egy nagyforgalmu és elegáns fürdőhelyen tölti, Sonnia megismerkedik a milliomos -Watsonnéval, aki beteges kisleánya gyógykezelése végett jött erre a helyre. Megtudja ugyanis, hogy a dúsgazdag özvegyasszony kincseket érő ékszereket hozott magával s elhatározza, hogy Jimmy Valentine ügyességét fogja igénybevenni. Ez a második fogás is nagyszerűen sikerült. Egy estély alkalmával azonban Watsonné felismeri Sonnián az ékszereket és a rendőrséghez fordul segítségért. Amikor azonban a „Királytigris” ezt megtudja, öngyilkosságot követ el, s a polica emberei már csak a beállott halált konstatálhatják.

* **A fantom.** (Alwin Neuss dráma az Apollóban.) A színház mostani képe az igazi nagy siker jegyében került a közönség elé. Mintha nem is volna nyár, olyan zárandok ut van naponta a színházba, mert mindenki másiktól halja, hogy milyen tökéletesen szép kiállítású és milyen megindító meséjű ez a kép, amely tulajdonképpen nem sorsdráma, hanem egy életigazságnak megtestesítése. A csendes és nyugodt magány megvéd a büntől, az élet zaja lecsábít az igazság útjáról, boldog az, ki távol a világ zajától, nem élvezzi annak örömeit, de nincs kitéve annak keserűségeinek sem. A vándor elindul néma magányából, tele egy új életnek örömeivel és hosszú viszontagság után, megtérve, az isteni vigaszt keresve tér vissza a kolostor falai közé. Ez mind a mai drámában történik, s ami történik, az művészi, tökéletesen szép és lélekemelő. Arad finomizlésű közönsége megértette a nagy igazságokat és a nagy viaskodás közepette lelke pihenni vágyik a magány szimbólikus szépségeiben. 3

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

= Az Aradi Hitelbank tőkeemelése. Felhívjuk olvasóink figyelmét az Aradi Hitelbank részvényaláírási felhívására, mely lapunk utolsó oldalán található. Ez a minden reményekre jogosuló intézet, tudatában lévén azon fontos, Aradon igazán házagszótló szociális intézmény — a zálogház — szükségességének, határozta el a tőkeemelést, hogy az intézetet szélesebb alapokra fektetve, egy Arad városa, mint a környék közönségét minden tekintetben kielégíthesse. Mi nem egyszer emeltük fel szavunkat s hívtuk fel az illetékes tényező figyelmét arra a lehetetlen állapotra, hogy egy batvan-ezer lelket számláló városban olyan zálogház ne legyen, mely a közönség kívánalmait minden mértékben kielégítse. Az Aradi Hitelbank volt eddig is az, mely e fontos missziót teljesítette s az anyagi ereje keretén belül s ép ezért örülünk most annak az új alakulatnak, hogy új vezetőséggel, hozzáértéssel, tőkében megerősödve kielégíthetik Arad közönségének régi jogos kívánalmait, egy modern, minden igényeket kielégítő zálogházzal. A bank foglalkozni fog még ezenkívül az összes bank ügyletekkel, betéteket elfogad legjobb kamatozás mellett, váltót lezárnival, előlegét nyújt értékpapírokra, sorsjegyekre, árukra és nyers-terményekre, finanszíroz kisebb iparvállalatokat stb.

= A katonai bevásárlások korlátozása Aradon. Az aradi kereskedelmi és iparkamara közli, hogy a cs. és kir. hadseregparancsnokság most kiadott rendelete értelmében a hadrakelt csapatok és a haretéren levő csapatok számára egy Aradon, mint általában a mögöttes országrészben, csak akkor végezhetnek bevásárlásokat a katonák, ha a cs. és kir. hadseregparancsnokságtól erre, minden esetben külön írásbeli engedéllyük van. A haretéren levő csapatok számára tehát ezután csak külön írásbeli engedéllyel lehet bevásárolni és Aradról elszállítani iparcikkeket.

A szerkesztésért felel:

Stauber József.

KOVÁCS LAJOS kereskedő és neje szül. PRISZTER RÓZSI a maguk, úgy az alulírottak, valamint számos rokon és ismerősei nevében is mélyen megtört szívvel szomorúan jelentik a felejthetetlen jó édesanya, anyós, nevelő anya, sógornő, nagynéni, keresztanya és rokon

ö.zv. Kovács Jánosné
szül. Havranek Mária

f. évi augusztus hó 3-án este 6 órakor, életének 88-ik évében rövid szenvedés után a Mindenható rendelkezéséhez képest történt gyászos elhunytát.

Az Istenben boldogult földi maradványai f. hó 5-én délután 4 órakor fognak a Trombita-utca 14. sz. saját házából a róm. kath. anyaszentegyház szer tartásai szerint a helybeli-felső temetőben örök nyugalomra helyeztetni.

Az engesztelő gyászmise áldozat az elhunytak lelkiüdvéért f. hó 16-án délelőtt 9 órakor fog a helybeli főt. sz. Minorita-tyúk szentegyházában az egek Urának bemutatni.

Áldás és béke poraira.

Arad, 1917. augusztus hó 3-án.

Ö.zv. Konecsny K. rolyós sógorné, Zsabata Istváné szül. Csiky Mária névelő leánya. Lele. Gyöző és neje, Konecsny Lajos, Berová Jánosné unokahuga és öccsei, Priszter Adol. és neje, Priszter Márty és neje, Grünwald Jozsefné rokonai, Csiky Vilma, Csiky József, Csiky Lajos keresztgyermek. 16

Varga Imre első temetkezési intézete Arad, Andrassy-tér 13. Telefon nappal: 37. Éjjeli szolgálat: 738.

Minden külön értesítés helyett.

Ö.zv. Grimm A. József szül. Klein Berta a maga, valamint az alulírott rokon-ság nevében mélyen megtört szívvel jelentik, hogy a felejthetetlen jó férj, gyón-gód vő, szerető apa és rokon

Grimm A. József

pagyvállalkozó, Krassószárvény vármegye m. biz. tagja

folyó hó 3-án délelőtt fél 11 órakor élete 66. évében, boldog házassága 39. évében naedesen elszenderült.

Drága halottunk földi maradványait f. hó 5-én, vasárnap d. n. 4 órakor fogjuk a Fábias Gébor-utca 10. számú gyász-házból örök nyugalomra helyezni.

Emlékét szeretettel és hűgyójjal őrzük.

Arad, 1917. augusztus hó 3-án.

Ö.zv. Klein Adolfné, anyósca, Bónka, f. r. Steiner Józsefné; Adreana, f. r. István Sándorné; Mária, f. r. Reicher Márkusné; Dr. Grimm Gabriella — leánya; Steiner József, Iványi Sándor, Reicher Márkus vejei, Steiner Boriska, Steiner Juliska, Iványi Sándor, Iványi Jánoska, Reicher Jenőke unokái. az összes rokon-ság. 5290

Alulírott gyászoló család úgy a maga, valamint számos rokon, ismerős és jóbarátok nevében mélyen megtört szívvel tudatja a felejthetetlen jó testvér, nagynéni és rokon

ö.zv. Hackel Józsefné
szül. Siffner Borbála

folyó évi augusztus hó 4-én, életének 70-ik évében, hosszas szenvedés után a Mindenható bölcs rendelkezéséhez képest történt gyászos elhunytát.

Az Istenben boldogult földi maradványai folyó hó 5-én délután 7 órakor fognak a Purgli Lajosné-utca 182. számú gyász-házból a róm. kath. egyház szer tartásai szerint a helybeli alsó temetőben örök nyugalomra helyeztetni.

Drága emléket mindenkor kegyelettel fogjuk megőrizni.

Arad, 1917. augusztus hó 4-én.

Ö.zv. Simonyi Jánosné szül. Siffner Antónia, Ö.zv. Svidrány Istvánné szül. Siffner Katalin testverei, Zsák Gyula és neje szül. Répási Gizella, Zsák Jenő, Zsák Ferencz, Szabó Vilmos és neje szül. Zsák Erzsébet, Szabó Pálma rokonai és unokái.

Kézsmarky utca „Gondviselés” temetkezési vállalat, Arad, Deák Ferenc utca 5. szám. Telefon 86. 5158

Drummer Ferenc és neje szül. Kukkert Julia mint szülők fájdalomtól megtört szívvel jelentik, hogy forrón szeretett leányuk

JULISKA

a leányok Mária kongregációjának tagja

folyó évi augusztus hó 4-én éjjel fél 1 órakor, életének 20-ik tavaszán, pár heti szenvedés után, az üdvösségünkre rendelt szentségekkel megerősödve átköltözött az égi hazába.

Az Istenben boldogult drága gyermek földi maradványait folyó hó 5-én délután 6 órakor fogjuk a Varjassy József-utca 1. sz. gyász-házból a róm. kath. egyház szer tartásai szerint, a helybeli felső temetőbe örök nyugovó helyére elkisérni.

Az engesztelő gyászmise áldozat f. hó 14-én délelőtt 9 órakor fogjuk elköltöztöztünk lelki üdvéért a Minorita-tyúk szentegyházában az Egek Urának ajánlani.

Isten veled. Örökké siratunk.

Arad, 1917. augusztus hó 4-én.

Kukkert Lina, f. r. Gombár Mária né, Kukkert Mária, Karpáti Ferenc, testvérel, Gombár Mihály ságora és az összes rokon-ság, ismerősök és jóbarátok nevében.

Varga Imre első temetkezési intézete Arad Andrassy-tér 13. Telefon nappal: 37. Éjjeli szolgálat: 738. 15

Alulírottak mély fájdalommal jelentik, hogy a legszeretőbb hives, anya, testvér, rokon és jóbarátok

Kovács Istvánné
szül. Maresch Lina

folyó évi augusztus hó 3-án délután 5 órakor, életének 37-ik és boldog házasságuk 14-ik évében, a Mindenható bölcs akaratához képest jobbkétre szenderült.

A boldogult földi maradványai augusztus 5-én délután 6 órakor fognak a Boros Beni-tér 7. sz. házbán a róm. kath. szer tartás szerint beszenteltetni és a felső temetőben örök nyugalomra tétetni.

Az engesztelő szent mise a boldogult lelki üdvéért augusztus hó 16-án délelőtt 8 órakor fog a főt. Minorita atyák szentegyházában az egek Urának bemutatni.

Áldás emlékére! 5154

Arad, 1917. augusztus 4-én.

Kovács István férje, H. Kovács István, Kovács Ödön gyermekek, Maresch Lina nővére. Ugyazint az összes rokonok, jóbarátok és jóbarátok.

Kézsmarky utca „Gondviselés” temetkezési vállalat, Arad, Deák Ferenc utca 5. szám. Telefon 86. sz.

Ecefet,
gyertyát,
gyufát,
ciroksepröt
minden menyeségben szállít:
Gonda Nándor
áruforgalmi vállalata, Déván. 5068

Köszén

500 és palamontes sajkókarai köszénünköl

500 métermázsát

hozattunk aradi raktárunkban s azt a jelentkezősek sorrendjében fogjuk a vevők között a jövő héten kiosztani.

Vételi jegyek válthatók:

Messenger-boy

Deák Ferenc-utca 8. Telefon 8-16. Iparvállalatoknak waggontelepekben szállítunk.

Erzsébet

Köszénbányatársulat,

Telefon: 10-49. szám. 5157

Hajlékony ruganyos SODRONYTALP!

MELDER-rendszert szab. bejelentve.

Legjobb, legtartósabb talpvédő.

Egyedüli elárusítás: 5157

Weisz és Rosenberg
börkereskedésben ARADON, Andrassy-tér 3. sz.

Apró hirdetések:

Kiadó lakás.

Két egymásbánylló

különbejárattal butorozott szoba azonnalra kiadó. Cim a kiadóban. 5182

Három szobás

butorozott lakás összes mellékhelyiségekkel kiadó. Érdeklődni lehet Fábán-utca 1., II. 5198

2 szobás

utcai lakás mellékhelyiségekkel, irodának is alkalmas, azonnalra kiadó. Hasszinger-utca 5. szám. 4517

Vétel és eladás.

Szőlő-prés

vagy, erős, eladó. Vágóhid-utca 30. 5117

Rész

és fűszer berendezés, valamint a még raktáron levő vas- és fűszerárú egyben eladó. Cim a kiadóhivatalban 5113

Eladó, vagy haszonbérbe rdó

1 fogatú bérkocsi Miklós-utca 46. 5116

Pécska-ut 1.

(vasúttal szemben) Grünhut-féle vendéglő és szálloda azonnal eladó. Bővebbet ugyanott. 5112

Motorkecskék

Puch 2 hengeres, kettős oklalkosfárral, kitűnő állapotban eladó. Baross Gábor-utca 16. 5161

Husmentes

reformszakácskönyv és a Cukornéktől befőzés könyve kapható „Az Est” hírlap-irodában (Zinyi-utca.) 5149

Ászokbordák

30 hl. olasz és tölgy 4-7 hectoliteresek, több kisebb falócsér, fertály 6 literes részszűrő aszabsttel, réscsap palackozóval, azonnal eladó. Schäffer, Körösbánya. 5137

Cirokka-áru

és magot veszünk előre is legmagasabb napi árak mellett. Közvetítőknél metermérszékelt 2-3 kor. jutalékot adunk. Seprőkövet és varrómunkásokat felveszünk Grosz J. és Tsa. seprőgyár, Magyarán-hegyes. 5143

Kítűnő

széjelt termései mánesi ő-vörösbort kapható, valamint 50 darab 6-7 hectoliteres transport hordó eladó. Özv. Hartmann János utodánál, Kazinczy-utca 3. sz. a. 5155

Vadgesztenyét

minden mennyiségben veszek Szűts Pál Arad telefon 613. 5141

Veszek

nyers borkövet minden mennyiségben. Irom Arnold, Arad, Bercsenyi Miklós-utca 39. Telefon 194. sz. 4778

MOMOK

finom, vagy kavicsos, házhoz szállítva megrendelhető Porczánánál, Szent Pál-utca 14. sz. alatt. 4936

Ecetjav

vegyszeres, étkezési célra, ecetszesz és asztali ecet nagyban és kicsinyben legolcsóbban kapható. Fried és Társa, fűszerkereskedésben, Szabadság-tér 5-6. szám. 4950

Korkövet

természetes, megvételre keres Fárber Lajos, Arad. 5021

Magánjártó,

eredetű, 10-12 lörcsűt vennék. Cim a kiadóban. 5054

Buzaszalma

házhoz szállítva, eladó. Cim a kiadóhivatalban. 5052

Egy használt

zongora eladó. Hilyer Mihály, Illés-utca 54. sz. 5072

Erdőskerékli határban

24 méter hosszú istálló tégyfából, cseréptetővel eladó. Bővebbet Lobstain, Újvársánál. 5085

Krasznai Miklyós Lippan

411. házszám alatt elad 25-30 hectoliter kítűnő minőségű asztali bort, megfelelő ár mellett. 5090

Musketály lád ecemege szőné

kapható Winkler József szőlőgazdaságában Arad, Bathyány-utca 11. 5028

8 koronát

fizetek egy gram legfinomabb aranyért. Zalogcédelvát a legmagasabb áron veszek. Brandes órá- és ékszerész József főherceg-ut 12. szám. (Lutheránus templom mellett.) 5103

Veszek

egész könyvtárakat, egyes könyveket, könyvtárakat régi és új festményeket. Kerpel Istvá könyvkereskedése. 904

Borsajtók

jutányos áron eladók legjobb randzerűek 125, 175 és 230 liter tartalommal. Komlós mérnöknel, Szeged, Utászlaktanya. 5097

Új butorhítel

vétel és eladás, hitelképes egyéneknek részlete kölcsönképpen adók készpénzfizetési árakban, — ebédő, háló és nappali szoba berendezés, fa- és vasbutorok nagy választékban kaphatók. Állandó butorkiallítás Garai Károly butorüzletében Aradon, Asztalos Sándor-utca 5. sz. Telefon 773. Kerem a címre figyelni. 2791

Baronfirvés

elleni szer „Tikín” kapható egyedül Wajdits gyógyszerárúban, Ferenc-tér. Kis üveg 1.90 kor., nagy üveg 3.50 kor. 2847

Levelpapírok,

lipstapek, cigarettá hüvelyek stb. nagybani raktára Peák Béla papírkereskedésben, Arad, Forray-utca. Telefon 902. szám. 4421

Veszek

uraktól levelet férfi ruhát, valamint mindenféle egyenruhát a legmagasabb áron. Vidékre is elmegyek. Bieier Ignác, Bocskó-utca 1. 761

Tégla

őmiretségben, nagy és kis mennyiségben, jutányos áron kapható. Jiraszek Iroda Lovarda-u. 1. szám. telefon 1097., vagy László Iroda, Hasszinger-utca 5. szám. telefon 747. szám. 3783

Veszek

használt, átfürt, bors, sörös, ásványvizes es hordó dugókat 6 koronáért kilogrammonként. Küldeményeket az Aradi Közlöny továbbít. 5000

Különléle.

Háros-utcai magtárak

aug. 1-6-án haszonbérbe kiadók. Értekezhetni lehet Lichtman, József főherceg-ut 12. 5082

Letállót

széna padlással keresek. Riedl Ferenc, Kneffel Károly és fia cégnél. 5109

Üzletek.

Jélergalmon

fűszerüzlet és korcsmahelyiség azonnal kiadó. Urán Iván-u. 59. alatt. Bővebbet Varjassy Lajos-u. 58. sz. alatt. 5082

Rőtös és rövidaru

kereskedés, esetleg részletekben is eladó. Bővebbet Márton Gizella, Pankota. 4149

Ingatlan.

Uzi magánház

részben új és teljesen jókarban, kényelmes nagy lakással, sok mellékhelyiséggel, villanyvilágítással, gyönyörűen befallított udvarral, őriási gyümölcsös, szőlő-, rózsafüves, veteményes kerttel, eladó. Üdülésre és gazdálkodásra kiválóan alkalmas. Purgly L-u. 118-120. 5122

Szép emeletes

új bérház és két földszintes ház a belvárosban eladó. Cim a kiadóban. 5130

Bérház

elköltségek miatt eladó. Tudakozódní Varjassy Lajos-utca 150. 5127

Eladó

4 szobás magánház kerttel. Cim a kiadóhivatalban. 5135

Ház

eladó, bővebbet ugyanott a tulajdonosnál, Purgly Lajosné-utca 125. 5126

Sáros-utca 58. sz.

uri magánház nagy kerttel, gazdálkodásra alkalmas, sürgősen eladó. 5140

Eötvös-utca 17.

és Szabadság-tér 4. sz. ház eladó. 5132

Rákóczy-utca 5. száma

bérház eladó. 5129

Bérbevennék

vasúttállomás közelében 2-300 holdas birtokot. Ajánlatokat időtartam és legolcsóbb bér megjelöléssel „Postafiók” Magyartánhegyes kérek. 5142

Ménosan

egy 4 holdas szőlő eladó. Cim a kiadóhivatalban. 5028

1000 holdas

prima birtok, jutányos áron sürgősen eladó. Bővebbet Arad, Postafiók 15. 5019

Urbán Iván-u. 2.

szánu sarkház, melyben üzlethelyiség is van, eladó. Bővebbet ugyanott a műhelyben. 5057

100 hold tanyai birtok

egy tagban, műtt mellett, Aradtól 9 km-re eladó. Cim a kiadóban. 5053

Rákóczi-utca 6. sz.

ház, szabadkézből eladó. 5051

Több lakásból

álló ház és különálló telek eladó. Zimándi-u. 5. 5048

160 m. hold I. földbirtok

Békésmegyében, vasút állomáshoz 7-8 km., felszerelve jászágállomással, 80.000 koronával azonnal átvehető, 5 szobás mi lakással, gazdasági épületekkel, arató, vetőgép stb. Bővebbet megbízottánál. Cim a kiadóban. 5088

A vasút állomás

közelsében egy bérház eladó. Cim a kiadóban. 5086

Álmos-utca 24.

szánu adómentes ujház eladó. Bővebbet ugyanott a háztulajdonosnál. 5088

Damjanich-utca 2. sz.

két utcára szülő ház, szabadkézből eladó. 4021

Gyógyászat.

Dr. Schajkewszky

lábizadás elleni szer, biztos, kipróbált artalmatlan szer, rögtön hat, ára 1 korona 50 fillér. Kapható Földes és Hehs gyógyszerárúban. 12

Hehs Vassá chinabera.

Suverén szer vérszegénység, sápkór, szédülés, a vérszegénységből eredő ideg-bajok, étvágytalanság, gyomorbántalmak, laz, általános gyengeség ellen. Páratlan vérképző és vérjavító, biztos évszázad óta lárikus fertőzések és minden infekciósi eredő meg-betegedés ellen úgy felmételnek, mint gyermeknek. Ára 5.— kor. Hehs gyógyszerárú, Földesgyógyászárú. 12

Eh és vizekötettség

elleni fehér kenőcs kapható egyedül Ferenc-téri Wajdits-gyógyszerárúban. Kis tégely 2 korona, nagy tégely 3 korona 50 fillér. 6171

Ujdonság! Piacitáskák Ujdonság!!

Celluloseból vászonnal szövö, lemosható:

110. számú 38" 40" 48" nagyságokban

tucatonként K. 70.— 75.— 80.—

Cellulos hánesből teltett:

490. számú 34" 36" 38" 40" 42" nagyságokban

tucatonként K. 56.— 58.— 60.— 62.— 64.—

530. számú K. 66.— 68.— 70.— 72.— 74.—

Rétikülök selyem és gyöngyökkel a legújabb divat szerint. Csak viszontelárúsítóknak! Szétküldés csakis **Karl Sasvári, Wien. II. Grosse Sehl-gasse 11.** 7.43

Hirdetmény.

A cs. és kir. 38. gyalogezred pótzászlóalj parancsnoksága részére keresünk

női irodal munkaezőket

német nyelvismerettel, havi 160.—, illetve 200.— kor. fizetés mellett.

Felvételi feltételek személyes jelentkezésre megtudhatók naponként d. u. 4-6 óra között a gazdasági hivatal (Verwaltungscommission) főnökénél.

Cs. és kir. 33. gy. e. pótzászlóalj parancsnoksága Arad-Vár.

5148

Veszünk
vadgesztenyét

bármely állomáson. Ajánlatot mennyiség megjelöléssel kér: 5107

Kornis Zsigmond
és Márton

Arad. Telefon 918.

Jó házból való fia

tanoncnak felvétetik

fűszer-, vas- és rövidaru üzletbe.

Hadi árva előnyebe részesül.

Fischer Armin

Csermő. 5158

Ló és
marha-szört

bármilyen mennyiségben veszek a legmagasabb árért.

Meghívásra elmegyek.

Faesztergályos és
kefekötő

munkások 10-12 korona napi bér mellett felvételnek

Maár Sándor

kefegyáros 5160

Deák Ferenc-utca 31-32
Telefon 1120.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díjazás szavak szerint számítottak.
 Minden szó hirdetésért ára 3 Sztér. Vastagabb betűkkel 16 Sztér.
 A vastagabb betűkkel kiadott szövegeket a kiadóval kell lezárni.
 A legkisebb hirdetés ára 1 korona.
 Az apróhirdetéseket előre kell fizetni.
 Hirdetéseket délután 1/2 óráig veszik fel.
 A kiadóhivatalt fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmáról fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelezés.

Fiatal,

szépnek mondott nő, egy nemes szívű korrekt uriember tisztességes ismertetést keresi, ki némileg támogatná. Leveleket „Fehér róza” jellegére kér. 5155

Arad és vidéki leányok!

Ki volna hajlandó két intelligens katonával eszmecsere-t folytatni. Leveleket „Szöke-Barna” jellegre a kiadó továbbítja. Fényképes levelek előnyben. 5159

Legjobb ur

önálló lakással bíró független asszonyka tisztességes barátságát keresi, kit némileg támogatna, csak teljes című levélre válaszolok. Jellege: „Discretie becsület.” 5074

Alkalmazást keres.

Perfekte deutsche Erziehrin

die mehrere Jahre in besten Familien als Erziehrin gewirkt, deutschen, Französischen und englischen Sprache mächtig, tüchtig in Klavierspiel, mit vorzüglichen Zeugnissen sucht Stelle zu größeren Kinder, auch aufs Land. Auskünfte erteilt Frau Kovács Samu Arad, Deák Ferenc-utca 42. szám. 5115

Gép- és gépjármű

több évi gyakorlattal szeptember 1-re állást keres. Szíves megkeresést „Szorgalmas” jellegre a kiadóba kérek. 5128

Egy szakképzett

gépész cséplést keres. Ferenc-tér 2. 5121

Házvezetőknék

ajánlikozik magános urhoz vidéki fiatal intelligens nő. Választ „Szorgalmas” jellegre a kiadó továbbítja. 5151

Azonnali cséplést elvállalok

intézkedés ár mellett. Cim a kiadóban. 5152

Állást keres

magyar, német, román nyelvismerettel, keléves irodalmi gyakorlattal bíró joghallgató. Csakis részletes ajánlatot. Hadmentes 21* jellegre a kiadóba kér. 5139

Gazdasági teendőben

teljesen jártas rokkant katona bármilyen gazdaságba ajánlikozik. Cim Gyv. Haidu Lajosnál Dobány-u, 1. sz. 5150

Teljesen hadmentes

50 év körüli megbízható egyén bármilyen irodalmi, pénzügyi, vagy ehhez hasonló állást keres azonnali belépésre. Kaucióval rendelkezik. Cim a kiadóhivataltban. 5168

Intelligens

háztartásnok helyben, vagy vidéken állást keres. Cim a kiadóban. 5164

Deutsches Fräulein

sucht Stelle zu Kinder. Adresse Petőfi-utca 5. 5077

Hadi özvegy

állást keres bármilyen szakmában. Redi, Gurabarra, Hunyad-Kri-tyor. 5093

Magyar-német

kisasszony, gyermek melé ajánlikozik azonnali belépésre. Cim a kiadóban 5102

Alkalmazást nyer.

Gőzfűtési iparvadászhoz gyakorlott Kovács keresetetik. Hőmérősz. fotelep, Nagyhalmagy. 5118

Keresek olyan leányt,

ki már üzletbe alkalmazva volt. Jelentkezni Markovits Ida Arad, Varsány Lajos-utca 52. 5110

Két háztartásvezető

azonnali belépésre ugyiszintén egy bolti-szoika felvételik. Cim a kiadóban. 5138

Gyermektelen háztartás

nagyobb bérházhoz házmesternek keresetetik. Cim a kiadóban. 5134

Kapus

azonnali belépésre a Széchenyi pályánalom r.-t.-nál felvételik. 5126

Gyermektelen házmester

vagy házmesternőt keresünk augusztus 15-re. Hazai Fatermél R. T., Deák Péter 20. 5145

Házvezetőknék

keresünk pankotai vasutüzemünk részére. Bövebbet hazai Fatermél R. T., Deák Péter-tér 20. 5148

Széki leány

örömet, házi teendőkre felvételik. Bövebbet személyesen Kelsor Park vendégház (Törvényszékkel szemben.) 5156

Szobaleány az egy bejárón

jó fizetéssel felvételik. Cim Fábián-utca 1., II. emelet, ajtó 9. 5167

Újság

külföldi és hazai felvételik az Aradi Közlöny kiadóhivataltban. Lehet asszony is, vagy rokkant katona. 5010

Íróasztal

ki a gyors- és gépirásban könyvelésben, számadások készítésében teljesen jártas, jó kézírással, alkalmazást nyar, azonnali belépéssel: Vajda Zsigmond kunágotai gazdaságban u. p. Magyarbányhegyes. 5064

Szobaleányt keresek

vidékre, ki jó bizonyítvánnyal rendelkezik. Weitzer János-u. 12. földsz. 5064

Külföldi

kis családhoz kerestetik, ki a főzést vállalja. Fényképes ajánlatok igények megjelölésével Postahivatalt, Körösbánya címre küldendők. 5089

Újonnan alakult

piéki „Hangya” fogyasztási szövetségünkhez keresünk egy teljesen szakképzett: óvadékképes üzletvezetőt, lehetőleg augusztus 15., vagy legkésőbb szeptember 1. belépéssel. Ajánlatok fizetési igényeiket az igazgatóság címre sűrűsben beküldendők. 5105

Oklevél

tervezőt keresek falura négy polgári iskolás leány mellé. Cim a kiadóban. 5106

Szakács

jó bizonyítvánnyal felvételik. Zrínyi-u. 3., I. em. 4953

Lakást keres.

3 vagy 4 szobás

modern lakást, esetleg magánházat bérbe keresek. Cim a kiadóban. 5089

Deutsches Fräulein

sucht Zimmer auf 15. August oder 1-ten September, womögliche Benützung des Badeszimmer. Antr. „Selbstständig” Adm. d. Bl. 5138

Butterkeks lakást

keresek külön bejárattal szeptember elsőjére egy vagy két szobával és konyhával. Ajánlatokat „Tiszta lakás” jellegre kérek a kiadóba. 5144

Ellátás.

Tanítónő ur családnál

külön szobát és teljes ellátást keres szept. 1-re. Cim a kiadóban. 5129

3-4 gimnáziumba

járó fiút felveznek teljes ellátásra. Cim a kiadóban. 5114

Iskolás leánykét

vagy hivatalnoknőt ur családnál elfogad teljes ellátásra. Szent Pál-utca 2. szám. Lemelet. 5147

Érettség előtti

keres urcsoknál hivatalnok leány. Ajánlatok „Ellátás” jellegre a kiadóba kérek. 5101

Oktatás.

Jurista, pát-

és magánvizsgálatokra, felelősséggel előkészítünk. Lr. Fiuminternátus, Mikos Kelemen-u. 8. 5047

Az Aradi Hitelbank és Takarékpénztár Részvény-Társaság.

Részvényaláírási felhívás.

— Az „Aradi Hitelbank és takarékpénztár Részvénytársaság” folyó évi július hó 29-én tartott rendkívüli közgyűlésén elhatározta:

1. Hogy az intézet alaptőkéjét 20000 darab (huszezer)darab egyenként névértékben 10 (tíz) koronáról szóló új részvények kibocsátása által ötvenezer koronáról kettőszáz ötvenezt koronára fel-emeli. A tőke felemelési művelet végrehajtásával az igazgatóság bizatott meg és felhatalmaztatott, hogy minden ezen emisszióval járó intézkedéseket saját hatáskörében teljesíthesse, enneközt az igazgatóság a részvényaláírási feltételeket a következőkben állapítja meg:

2. Az új részvények kibocsátási illetve átvételi áróllyatna tizenegy korona; részvényjegyzési határidő 1917. szeptember 1.

3. Minden régi részvény négy új részvény jegyzésére és átvételére jogosít; a régi részvényeseknek ez elővételi jog elsősorban biztosított, mely jog folyó év 1917. augusztus 15-ig gyakorlandó. A kik erre igényt tartanak, kötelesek régi részvényeiket a fenti határidőig intézetünknek bemutatni és „Elővételi jog gyakorolva 1917.” szavakkal lebélyegztetni az elővételi jog gyakorlásáról elismervény adatik. Azon régi részvényesek, kik elővételi jogukat augusztus hó 15-ig nem gyakorolják, igényeiket elvesztik és az ilyenképpen szabaddá vált új részvények az igazgatóság szabad rendelkezése szerint más részvényaláírók között fognak szétosztatni.

4. Az új részvényekre előjegyzéseket 1. évi augusztus hó 1-től kezdve bárki, akár részvényes akár nem, egyaránt eszközölhet, ezen előjegyzések kötelezők; teljesítés esetén a jegyzett részvények számát az igazgatóság megfelelően leszállítani jogosult.

5. A jegyzett részvényekre a fizetések a következő részletekben eszközözendők:

1917. évi szeptember hó 1-én — — — 3 korona

1917. évi október hó 1-én — — — 4 korona

1917. évi november hó 1-én — — — 4 korona

7ogában áll azonban a részvényjegyzőknek a teljes befizetést a fenti határidő lejártá előtt is teljesíteni; az újonnan kibocsátandó részvényeket, a befizetett összeg után a befizetés napjától 1917. december hó 31-ig 5%-os kamat illeti, mely kamat 1918. január 1-én megtérítetik.

A befizetésekről ideiglenes elismervény állítja tik ki. A késedelmes fizető a hátralékos összeg után 6% késedelmi kamatot tartozik fizetni. Ha valamely részvényaláíró ez év december 30-ig fizetési kötelezettségének eleget nem tesz, jegyzése semmisnek tekintendő és az igazgatóság jogosított ezen részvényeket más jelentkezők között a kibocsátási árnak kész pénzben lefizetése ellenében szabad belátása szerint szétosztatni.

6. Az új részvények, illetve ideiglenes elismervények tulajdonosai 1918. évi január hó 1-től kezdődőleg az üzleteredményben és a részvények kiadása napjától kezdve az alapszabályok szerint a részvényeseket megillető összes jogokban a régi részvényesekkel egyenlően részesednek; az újonnan kibocsátott részvények a részvénytőke felemelési művelet teljes befejezése, közgyűlési jóváhagyása és szabályszerű bejegyzése után fognak az ideiglenes elismervények bevonása mellett kiszolgálatni.

Az új részvények kibocsátásából befolyó összegek hováfordítása és ezzel kapcsolatban az alapszabályok módosítása tárgyában a legközelebbi rendes vagy e célra külön egybehívandó rendkívüli közgyűlés fog határozni.

Ezen közgyűlési határozat folytán az „Aradi Hitelbank és Takarékpénztár Részvénytársaság” jelenlegi részvényesei felhivatnak, hogy az őket megillető elsőbbségi jogokat folyó évi augusztus hó 15-ig igényük különben elvesztésének terhe alatt gyakorolják, egyttal felhivatnak mindazon nem részvényesek, kik részvényeket óhatjanak jegyezni, hogy ezt a fenti határnapiig intézetünknek eszközölni szíveskedjenek.

Arad, 1917. július hó 29.

Az Aradi Hitelbank és Takarékpénztár R.-T. igazgatósága. 5131